

**Mededeling van de Raad van het BIPT
van 11 juni 2021
betreffende
de status van de elektronische communicatie-en TV
markt (2020)**

INHOUDSOPGAVE

1. Samenvatting	3
2. Belgische digitale prestaties in Europees perspectief	6
3. Omzet, ebitda en ARPU	12
3.1.1. <i>Nationale markt</i>	12
3.1.2. <i>Vast segment</i>	14
3.1.3. <i>Mobiel segment</i>	15
3.1.4. <i>TV</i>	17
3.1.5. <i>Retailomzet diensten residentiële markt: bundels/standalone</i>	19
3.1.6. <i>Residentiële – zakelijke markt</i>	20
4. Investerings	22
5. Tewerkstelling	24
6. Volume: klanten - gebruik	25
6.1. Vaste telefonie	25
6.2. Vaste breedbandconnectiviteit	28
6.2.1. <i>Europese streefdoelen</i>	28
6.2.2. <i>Vast breedband</i>	32
6.2.2.1. Wholesale vast breedband.....	32
6.2.2.2. Retail vast breedband	35
6.3. Mobiele diensten	42
6.3.1. <i>Actieve simkaarten</i>	42
6.3.2. <i>Actieve datasimkaarten</i>	45
6.3.3. <i>Mobiel volume abonnees Belgische mobiel netwerk</i>	46
6.3.4. <i>Mobiel volume bezoekers Belgisch mobiel netwerk</i>	51
6.3.5. <i>M2M-volume</i>	52
6.3.6. <i>Mobiele nummeroverdraagbaarheid</i>	52
6.4. Bundels.....	53
6.4.1. <i>Residentiële markt</i>	53
6.4.2. <i>Zakelijke markt</i>	60
6.5. Televisie.....	61
7. Migratie via easy switch.....	63

1. Samenvatting

Over heel 2020 wordt een totale netto-omzet van 8,36 miljard euro gerealiseerd uit elektronische communicatie en televisie, 2% minder dan in 2019. Het is geleden van 2014 dat we nog een daling van de totale netto-omzet hadden gezien.

Er werd voor 1,47 miljard euro geïnvesteerd in elektronische communicatie (vast + mobiel, exclusief licentierechten), 68,8 miljoen euro (-5%) onder het niveau van 2019. De capex-over-omzet ratio daalt van 21,5% naar 20,9%.

Uitstel in de toekenning van het 5G-spectrum, een voorwaarde om een grootschalige commerciële lancering van 5G te kunnen realiseren, zorgt voor vertraging in de mobiele investeringen die met 19% teruglopen tot 212,9 miljoen euro. De vaste investeringen zakten 4% terug tot 832,4 miljoen euro. De uitbreiding van het Proximus glasvezelnetwerk in 2020 met ongeveer 153.000 huizen en bedrijven (tot 460.000) deden de investeringen verschuiven naar glasvezel, maar deze zullen pas in de komende jaren verder oplopen door het in 2020 door Proximus aangekondigde glasvezeloffensief in samenwerking met Eurofiber in Wallonië en de investeringsmaatschappij EQT Infrastructure in Vlaanderen. De realisatie van 4,2 miljoen glasvezelaansluitingen tegen 2028 is het beoogde objectief, wat overeenstemt met een glasvezeldekking van ongeveer zeventig procent.

De nieuwe investeringen in glasvezel zijn noodzakelijk om de gigabit connectiviteitsdoelstellingen van de Europese Commissie tegen 2030 te bereiken die in maart 2021 werden gedefinieerd en die de lat steeds hoger leggen. Waar de doelstelling tegen 2025 nog vooropstelde dat alle Europese huishoudens moeten kunnen beschikken over een internetverbinding van ten minste 100 Mbps, op te waarden tot gigabitsnelheid, legt de nieuwe doelstelling op dat tegen 2030 alle Europese huishoudens effectief toegang moeten hebben tot een gigabitnetwerk.

De geplande uitrol van glasvezel en de toekenning van het 5G-spectrum zullen België in de toekomst nog beter positioneren in de digitale index van de EC waar ons land in 2020 een negende plaats bekleedt (2 plaatsen hoger in vergelijking met 2019). Op jaarbasis vertoont België na Malta (+7,42) de sterkste vooruitgang (+5,76) naar een digitale economie en maatschappij.

De in 2020 doorgevoerde aanpassing van deze index, met als doel de realisatie van de connectiviteitsdoelstellingen voor VHCN (netwerken met hoge capaciteit) en 5G in deze index te weerspiegelen, deden België, op het vlak van de connectiviteitsscore, echter wel zakken van de 6de plaats in de DESI2019 editie naar de 13de plaats in de DESI2020 editie.

De elektronische communicatie- en tv markt blijft in 2020 nieuwe klanten aantrekken voor mobiele diensten: +41.515 actieve simkaarten tot 11,996 miljoen en de machine-to-machine kaarten passeren de symbolische mijlpaal van vier miljoen verkochte kaarten. Eén simkaart op vier verkocht door de mobiele netwerkoperatoren is geïnstalleerd in een verbonden object. Ook de vaste sector geniet van een groeiende breedbandbasis: +143.503 vaste breedbandlijnen tot 4,734 miljoen. Daarenboven zijn ook de klanten met een bundel talrijker dan het jaar voordien: +59.050 tot 3,34 miljoen op de residentiële markt. Multiplay vertegenwoordigt hiermee 64% van alle residentiële klantrelaties voor vaste, mobiele en tv-diensten, 1 procentpunt meer dan in 2019. 4-play (+39.381 tot 1.116.910) neemt de 1ste positie over van de 3-play bundel die vaste telefonie, vast internet en televisie combineert (-151.943 tot 1.052.748). De sterkste toename wordt gerealiseerd door bundels die vast breedband, mobiel en televisie combineren (+136.828 tot 501.597). OTT tv via een applicatie vormt de groeimotor van de bundels met televisie op de residentiële markt: het aantal bundels met tv groeit met +0,6% tot 3.176.120 dankzij de bundels met OTT tv (+25.230) die de daling in de bundels met klassieke televisie compenseren (-6.884).

Het hoger gebruik onder invloed van Covid zorgt voor een piek in het verkeer op het vaste netwerk. Het vaste breedbandverkeer, gestimuleerd door een groei van het aantal videogesprekken en meer

surfen en browsen, laat een toename optekenen van 52% (tot 12,3 exabytes in totaal, gemiddeld 220 gigabytes per maand per vaste breedbandlijn) terwijl de groei in het jaar daarvoor rond de 30% lag. Maar ook het volume spraakminuten op het vaste openbare telefoonnetwerk, dat al jaren een dalende trend vertoont, groeit opnieuw: +14,7%. Het aantal klanten die de vaste telefonie opzegden bij hun operator is wel in stijgende lijn: de churn verhoogt met +2,1 procentpunten tot 14,2% van het gemiddelde klantenbestand. Steeds minder klanten stappen over naar een andere operator aangezien het aantal vaste porteringen in 2020 zo goed als gehalveerd werd: van 367.523 naar 189.072.

Op de mobiele markt zorgde de coronacrisis voor een sterke schommeling in het roamingverkeer. Doordat er minder Belgische mobiele abonnees in het buitenland waren werd er 27% minder roaming spraakverkeer gegenereerd. Het mobiele roaming dataverkeer bleef wel groeien (+5% tot 25 petabytes) maar de groei is aanzienlijk lager dan de voorbije jaren (+46% in 2019 en +128% in 2018).

Op de nationale markt steeg het mobiele spraakverkeer met 21% tot 20,9 miljard minuten en er werd in totaal 408 petabytes aan mobiele data verbruikt. De jaargroei van het nationale mobiele dataverbruik vertraagt wel (van 61% in 2019 naar 36% in 2020), wat toe te schrijven is aan het groter aantal mensen die thuis werken en daarbij wifi verkiezen. Gemiddeld werd er per actieve datasimkaart maandelijks 3,7 gigabytes data verbruikt (nationaal + roaming), 0,8 gigabytes per maand meer dan in 2019.

De omzet van het vaste segment (exclusief tv) bereikt 3,67 miljard euro. Ondanks de negatieve impact van de proactieve commerciële acties van de operatoren tijdens de lockdown periodes duwen de groeiende internet klantenbasis en het hoger verbruik de omzet op de vaste markt met 2,9% omhoog. Zowel het retailsegment (+2,8% tot 3,44 miljard euro) als het wholesalesegment (+4,2% tot 0,24 miljard euro) gaan er op vooruit.

Op de mobiele markt daalden de opbrengsten jaar-op-jaar met 6,6% tot 3,42 miljard euro. Lagere opbrengsten uit sms en uit bezoekers die gebruik maken van de Belgische netwerken door de Covid reisbeperkingen oefenen druk uit op de groothandelsomzet die een daling laat zien van 0,83 naar 0,68 miljard (-18%). Op retailniveau leiden commerciële acties van de operatoren tijdens de lockdown periode, de krimp in het roamingverkeer van de Belgische mobiele abonnees als gevolg van Covid-19 als ook de geringere verkoop van mobiele apparatuur door tijdelijke sluiting van de winkels tot een erosie van de inkomsten van -3,2% (van 2,82 naar 2,73 miljard euro).

De tv-markt boekt voor het eerst omzetverlies: -2,9% tot 1,2 miljard euro. Dit is het resultaat van een stijging met 36% van de groothandelsomzet tot 0,04 miljard euro en een daling van de retailomzet met 3,8% tot 1,18 miljard euro. De lichte volumedaling van het aantal aansluitingen met toegang tot klassieke televisie (inclusief OTT tv via app): -0,5% tot 4.451.832 draagt bij tot de omzetsdaling. Een andere reden wordt gevormd door de opkomst van OTT tv via apps/streaming die lagere inkomsten genereert maar ook de afname van de inkomsten uit andere diensten dan de basis tv-diensten: een verlies aan klanten tot sportkanalen kan de groei van bepaalde tv-opties zoals Netflix en familiekanalen niet compenseren.

De retailopbrengsten uit bundels gaan erop vooruit, met een stijging van 4,3% in het afgelopen jaar tot 2,9 miljard euro. 64% van de nationale omzet uit retaildiensten is afkomstig van bundels tegenover 62% een jaar eerder. De omzet uit convergente diensten (die vast en mobiel combineren) wordt geschat op 1,8 miljard euro wat overeenstemt met een aandeel van 62% in de omzet uit gebundelde diensten. Dit weerspiegelt het belang van de convergente markt die in volume op jaarbasis toeneemt van 46% naar 52% van het totaal aantal bundels.

Op het niveau van de concurrentie kan een verhoogde intensiteit worden vastgesteld door de groei van Orange. Onder impuls van de kabelregulering versterkt Orange in 2020 verder zijn positie op de vaste breedbandmarkt (+1,9 procentpunt), op de tv-markt (+0,6 procentpunt) en op de residentiële bundelmarkt (+1,8 procentpunten). Op deze markten blijft Orange wel nog onder een marktaandeel van 10 procent.

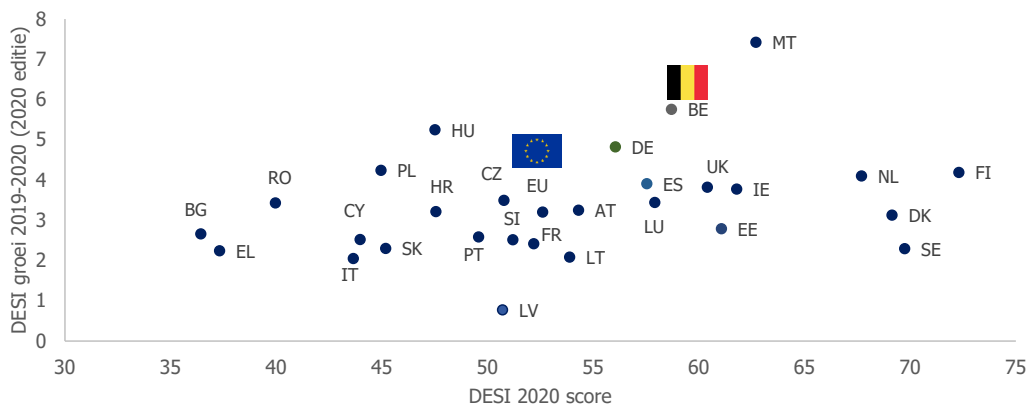
Concurrenten Telenet en Voo ondervinden de druk die Orange uitoefent. Op de residentiële nationale bundelmarkt verliest Telenet 2,3 procentpunten marktaandeel en Voo 0,3 procentpunten (in volume). Ook op de tv-markt gaat het marktaandeel van Telenet en Voo achteruit met 0,7 en 0,8 procentpunten. De vaste breedbandmarkt laat eenzelfde beeld zien: zowel Telenet (-1,1 procentpunt) als Voo (-0,4 procentpunt) verliezen marktaandeel aan Orange.

Concurrent Proximus laat een licht verlies optekenen op de vaste breedbandmarkt (-0,4 procentpunten) maar boekt wel winst op de tv-markt (+1 procentpunt) en op de residentiële bundelmarkt (+0,5 procentpunt).

Bij de verandering van operator, is er, tot slot, een belangrijkere rol weggelegd voor "easy switch". Over het jaar 2020 is het gebruik van de easy switch procedure door residentiële klanten toegenomen van 19,7% naar 23,4% van het totaal aantal nieuwe residentiële klanten voor vaste diensten bij de Belgische telecomoperatoren. Precies 106.754 van de 455.947 klantacquisities voor vaste diensten waren in 2020 gebaseerd op easy switch.

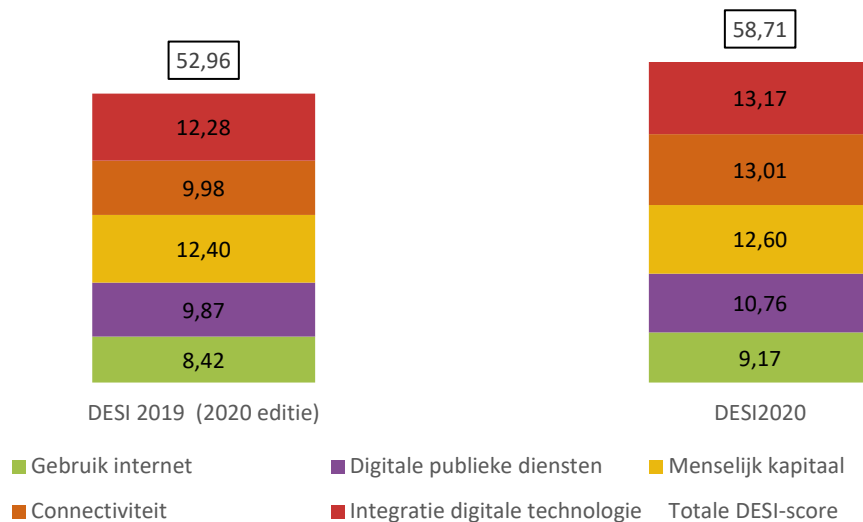
2. Belgische digitale prestaties in Europees perspectief

- Op het vlak van de algehele digitale prestaties is België er op vooruitgegaan. Dit blijkt uit de index van de digitale economie en maatschappij (DESI2020), een rangschikking van de Europese Commissie die het digitale concurrentievermogen van de Europese lidstaten meet. In vergelijking met de DESI 2019, zoals herrekend in de 2020 editie van de index¹, steeg België 2 plaatsen. Met een score van 58,71 klimt ons land van de 11de naar de 9de plaats binnen de EU. Op jaarbasis vertoont België na Malta (+7,42) de sterkste vooruitgang (+5,76) naar een digitale economie en maatschappij.

Figuur 1: DESI-2020 score en wijziging t.o.v. DESI-2019 score (DESI-2020 editie)

- Van de vijf beleidsterreinen (dimensies) waaruit DESI is opgebouwd dragen de dimensies "integratie van de digitale technologie" en "connectiviteit" in 2020 het meeste bij aan de digitale ontwikkeling in België.

Figuur 2: Scores van de vijf DESI-dimensies (Bron: EC)

¹ De scores van de DESI-index voorafgaand aan de 2020-editie werden herrekend om wijzigingen in de keuze van de indicatoren en correcties in de onderliggende data te weerspiegelen.

3. De dimensie "integratie van de digitale technologie" levert met een score van 13,17 de grootste bijdrage aan de totale DESI-score (22,4%). De individuele score van de dimensie (65,9) laat toe dat België zijn derde positie in de EU-rangschikking handhaaft. De goede score wordt ontleend aan een hoge adoptie van e-business technologieën door de Belgische bedrijven (53% van de Belgische ondernemingen delen elektronische informatie, 20% maakt gebruik van big data en 34% van de cloud). Vooral het gebruik van sociale media bij de Belgische ondernemingen laat een aanzienlijke toename met 10 procentpunten tot 34% zien in vergelijking met het voorgaande jaar. Op het vlak van e-commerce gaat de grensoverschrijdende online-verkoop bij de kmo's er met 3 procentpunten op vooruit tot 15%, wat duidelijk boven het EU-gemiddelde van 8% ligt. Ook voor het aandeel van de omzet uit e-commerce in de omzet van de kmo's (14%) en het percentage van de kmo's die via internet verkopen (29%) scoort België boven het EU-gemiddelde.
4. De tweede dimensie die het meest bijdraagt aan de Belgische 2020 DESI-score is de dimensie connectiviteit: deze dimensie maakt 22,2% uit van de totale DESI-score. Connectiviteit kan beschouwd worden als één van de meest relevante dimensies omdat het de infrastructuur vertegenwoordigt van de digitale economie en maatschappij. De score behaald in de dimensie connectiviteit (52) krijgt daarom het grootste gewicht van 25% toegekend in de totale DESI-score.
5. Ten opzichte van de herrekenende 2019 score in de DESI2020 editie, verbetert België zijn positie op het vlak van connectiviteit. Met een connectiviteitsscore die groeit van 39,9 naar 52 klimt België van de 23ste naar de 13de plaats van alle EU-landen. Dit is in het bijzonder te danken aan een verbetering in de dekking van VHCN door de uitrol van de Eurodocsis 3.1 kabelmodem.

DESI 2019 (2020 editie)				DESI 2020			
Input	Genormaliseerd	Gewicht	DESI-score	Input	Genormaliseerd	Gewicht	DESI-score
1a1 take up vast breedband				1a1 take up vast breedband			
80	60	12,5%	7,5	79,5	59	12,5%	7,4
1a2 ten minste 100 Mbps take up				1a2 ten minste 100 Mbps take up			
40	40	12,5%	5	45	45	12,5%	5,6
1b1 dekking snel breedband (NGA)				1b1 dekking snel breedband (NGA)			
99,1	99,1	8,3%	8,2	99,1	99,1	8,3%	8,2
1b2 dekking VHCN				1b2 dekking VHCN			
1	1	16,8%	0,2	66,5	66,5	16,8%	11,1
1c1 4G-dekking				1c1 4G-dekking			
99,6	99,6	8,8%	8,7	99,7	99,7	8,8%	8,7
1c2 take up mobiele breedband				1c2 take up mobiele breedband			
76	29,1	8,8%	2,6	78	30,3	8,8%	2,7
1c3 5G bereidheid				1c3 5G bereidheid			
0	0	17,5%	0	3,3	3,3	17,5%	0,6
1d1 breedband prijsindex				1d1 breedband prijsindex			
51,6	51,6	15%	7,7	51,6	51,6	15%	7,7
Totale score connectiviteit			39,9	Totale score connectiviteit			52

Tabel 1: Vergelijking score DESI 2019 (2020 editie) – DESI 2020 (Bron: BIPT)

6. De vooruitgang in score van de dimensie connectiviteit tussen 2019-2020 dient niettemin in perspectief te worden geplaatst. Indien de 2020 score wordt vergeleken met de originele score van 2019 kan er geen vooruitgang worden vastgesteld: de score laat dan een daling zien van 66,11 naar 52. De grootste reden voor deze achteruitgang is de wijziging in indicatoren en gewichten doorgevoerd in het kader van de strategie van de Europese Commissie inzake connectiviteit voor een Europese gigabitmaatschappij².

Tabel 2: Vergelijking connectiviteitsscore DESI 2019 – DESI 2020 (Bron: BIPT)

DESI 2019				DESI 2020			
Input	Genormaliseerd	Gewicht	DESI-score	Input	Genormaliseerd	Gewicht	DESI-score
1a1 dekking vast breedband							
99,9	99,6	9,3%	9,22				
1a2 take up vast breedband				1a1 take up vast breedband			
75,4	50,8	9,3%	4,7	79,5	59	12,5%	7,4
1b1 4G-dekking				1c1 4G-dekking			
99,6	99,6	11,7%	11,62	99,7	99,7	8,8%	8,7
1b2 take up mobiele breedband				1c2 take up mobiele breedband			
76	40,8	11,7%	4,76	78	30,3	8,8%	8,7
1b3 5G bereidheid				1c3 5G bereidheid			
0	0	11,7%	0	3,3	3,3	17,5%	0,6
1c1 NGA-dekking							
99	99	9,3%	9,16				
1c2 take up snel breedband NGA							
67	67	9,3%	6,20				
1d1 dekking ultrasnel breedband							
96	96	9,3%	8,88				
1d2 take up ultrasnel breedband				1a2 ten minste 100 Mbps take up			
40	40	9,3%	3,7	45	45	12,5%	5,6
1d1 breedband prijsindex				1d1 breedband prijsindex			
82,9	82,9	15%	7,88	51,6	51,6	15%	7,7
				1d2 dekking VHCN			
				66,5	66,5	16,8%	11,1
Totale score connectiviteit			66,11	Totale score connectiviteit			52

² Com(2016)587: competitiviteit voor een digitale eengemaakte markt – naar een Europese gigabitmaatschappij

7. Om te meten in welke mate de doelstellingen die tegen 2025 worden vooropgesteld³ zich ontwikkelen werd de keuze aan indicatoren in de DESI-index aangepast. Zo worden drie vaste indicatoren waarvoor België excelleert ten opzichte van andere landen niet meer in beschouwing genomen: de dekking van vast breedband en van supersnel breedband (minstens 100 Mbps) en de opname van snel breedband (minstens 30 Mbps) werden verwijderd uit de DESI2020. Anderzijds werd er, ter vervanging van de dekking van supersnel breedband, een nieuwe indicator voor netwerken met een hoge capaciteit (VHCN)⁴ ingevoerd, waarvoor België minder sterk scoort (10de plaats in plaats van de 3de plaats voor supersnel breedband), en werd er een groter gewicht in de DESI connectiviteitscore toegekend aan de indicator 5G gereedheid⁵ (17,5% in plaats van 11,7%). Ook het gewicht van de breedband prijsindex werd verhoogd (15% in plaats van 9,5%) om het belang van de betaalbaarheid van de breedbandaansluitingen bij de realisatie van de gigabitdoelstellingen te onderstrepen.
- De realisatie van deze gigabitdoelstellingen zijn een vereiste om de positie van België op het gebied van connectiviteit te verbeteren. Hiervoor zijn meer investeringen in de uitrol van 5G en glasvezel nodig.
8. Voor 5G blijft de veiling van de frequentiebanden een voorwaarde om een grootschalige commerciële lancering van 5G te kunnen realiseren.

Aanvankelijk hadden Gridmax en Citymesh, actief in de B2B-sector, als enige toegang tot het juiste deel van het radiospectrum om effectief met 5G aan de slag te gaan. In respectievelijk 2011 en 2015 kende het BIPT die bedrijven immers gebruiksrechten geldig voor tien jaar voor spectrum in de 3,4-3,6 GHz-band toe die pas later als 5G-spectrumband werd aangeduid. De toestemming geldt tot 6 mei 2025 voor Gridmax in de gemeenten Bièvre, Bouillon, Gedinne en Vresse-sur-Semois en voor Citymesh voor de kustregio en de grootstedelijke regio's van Brugge, Gent en Antwerpen.

Andere voorlopige gebruiksrechten voor de 3,6-3,8 GHz-band, die geldig blijven totdat de regering de veiling voor 5G organiseert, konden in juli 2020 door het BIPT ter beschikking worden gesteld. Deze rechten werden toegekend aan vijf operatoren, namelijk Telenet, Proximus, Orange Belgium, Cegeka en Entropia (ieder kreeg 40 MHz ter beschikking). In oktober 2020 volgde een herverdeling van de voorlopige licenties in de 3,6 GHz-3,8 GHz-band nadat Entropia Investments BVBA afzag van haar gebruiksrechten. Het grootste deel van het vrijgegeven 40MHz-frequentieblok werd verdeeld tussen Orange Belgium, Proximus en Telenet (ieder kreeg een extra 10 MHz ter beschikking dus in totaal 50 MHz). De vierde in aanmerking komende operator Cegeka vroeg geen verhoging van zijn 40 MHz-toewijzing. Vanaf 1 januari 2021 stelde Cegeka zelf een einde aan de voorlopige rechten

³ 1. Alle sociaaleconomisch belangrijke spelers, zoals scholen, universiteiten, onderzoekscentra, vervoersknooppunten, openbare diensten (bijv. ziekenhuizen en overheden) en van digitale technologie afhankelijke bedrijven, moeten toegang krijgen tot een extreem snelle gigabit-aansluiting (uploaden én downloaden met 1 gigabit/sec).

2. Alle Europese huishoudens, zowel in de stad als op het platteland, moeten een verbinding hebben met een downloadsnelheid van minstens 100 megabit, die kan worden geüpgraded tot 1 gigabit.

3. In de stad en langs grote wegen en spoorwegen moet er totale 5G-dekking zijn.

⁴ Artikel 2(2) van de EECC: VHCN zijn hetzij netwerken voor elektronische communicatie die ten minste tot aan het distributiepunt volledig uit optische vezelementen bestaan hetzij elektronische communicatienetwerken die, in gebruikelijke piekomsandigheden, in staat zijn om soortgelijke netwerkprestaties te bieden wat betreft downlink en uplink bandbreedte

⁵ De indicator 5G gereedheid betreft de hoeveelheid toegewezen spectrum die klaar is voor 5G-gebruik binnen de 5G-pioneersbanden (700 MHz, 3,6 GHz en 26 GHz).

die in juli 2020 werden verleend, gezien ze een uitzicht had op een nationale dekkende uitbreiding van haar bestaande 5G band.

In december 2020 activeerde Proximus 5G op het spectrum waarvoor voorlopige gebruiksrechten werden verworven. Dit gebeurde op een aantal sites in de omgeving van Antwerpen, Gent en Haasrode. In april 2020 had het bedrijf reeds een "light" 5G aanbod gelanceerd dat beschikbaar werd gemaakt op de bestaande 3G frequentie van 2,1 GHz. Het bijhorende tariefplan kreeg de naam Mobilus 5G Unlimited plan, werd aangeboden voor 49,99 euro/maand en biedt tot 30% hogere downloadsnelheden dan 4G.

Voor het bereiken van de Europese 5G ambities tegen 2025 is er nog veel werk in het verschiet, vermits er tegen die datum een ononderbroken 5G-dekking beschikbaar zou moeten zijn in alle stedelijke gebieden. Ondertussen legde de EC de lat nog hoger met de formulering van doelstellingen voor 2030 die opleggen dat tegen dan alle bevolkte gebieden 5G-dekking moeten hebben⁶.

Eerst moeten de 5G-frequenties nog worden geveild. Een late regeringsvorming en discussie tussen de regio's over de verdeling van de inkomsten die de veiling van de 5G-vergunningen zal opbrengen leidde ertoe dat België in 2020 twee Europese deadlines miste: de vooropgestelde datum van 30 juni 2020 voor het toestaan van het gebruik van 5G in de 700 MHz band⁷ en de datum van 30 december 2020 als deadline voor 3,4-3,8 GHz en ten minste 1 GHz spectrum in de 26 GHz-band⁸.

In april 2020 maakte het BIPT een studie openbaar die als doel heeft om het media-aandeel in het toekomstige 5G-verkeer objectief te bepalen⁹. Dit aandeel wordt geschat tussen de 5 en 30% van het totale 5G-verkeer, afhankelijk van het gekozen scenario. Een akkoord over de verdeling van de opbrengsten van 5G-veiling kon nog niet worden bereikt, maar het wettelijk kader voor de 5G-veilingen werd in januari 2021 wel vastgesteld. De veiling wordt nu ten vroegste verwacht tegen het einde van 2021. Daarbij streeft de regering naar een 5G-dekking van 70% van de bevolking tegen midden 2023. Voor 2028 zou de dekking bijna volledig moeten zijn met 99,8% van de bevolking die aangesloten is.

9. Op het vlak van de uitrol van glasvezel namen zowel Proximus als netwerkbeheerder Fluvius in 2020 nieuwe initiatieven.

Eind maart 2020 maakte Proximus zijn plannen openbaar om het implementatieprogramma van zijn gigabit-glasvezelnetwerk dat in 2017 begon aanzienlijk te versnellen. Door tegen 2025 800.000 huizen meer te passeren dan voorzien in het oorspronkelijk plan zou de doelstelling om in totaal 2,4 miljoen huizen te verbinden reeds in 2025 worden gehaald in plaats van tegen 2030. In juli 2020 werd de glasvezelambitie verder verhoogd: via 2 samenwerkingsovereenkomsten met Eurofiber (voor Wallonië) en EQT Infrastructure (voor Vlaanderen) verwacht Proximus de doelstelling voor 2025 met 30% uit te breiden en tegen eind 2028 4,2 miljoen glasvezelaansluitingen te realiseren, wat overeenstemt met een glasvezeldekking van ongeveer zeventig procent.

⁶ Communication from the commission to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions 9.03.2021: 2030 Digital Compass: the European way for the Digital Decade (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52021DC0118>)

⁷ Besluit (EU) 2017/899 van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2017 betreffende het gebruik van de 470-790 MHz-frequentieband in de Unie.

⁸ Artikel 54 van de Europese Elektronische Communicatiecode.

⁹ BIPT – persbericht van 18 april 2022: <https://www.bipt.be/consumenten/publication/media-aandeel-in-mobiele-data>

In Brussel beoogt Proximus om tegen 2026 met glasvezel 100% dekking te bereiken, goed voor 600.000 aansluitingen tegenover ongeveer 50.000 vandaag in Ukkel, Evere, Etterbeek en de Anspachbuurt. De glasvezeluitrol door Proximus alleen bereikt eind 2020 ongeveer 460.000 huizen en bedrijven, ongeveer 153.000 nieuwe aansluitingen werden tijdens het jaar 2020 ter beschikking gesteld van huizen en bedrijven.¹⁰

Fluvius opende in juli 2020 gesprekken met Telenet over een mogelijke samenwerking om FTTH uit te rollen in Vlaanderen. In 2019 startte Fluvius een pilootproject om open glasvezelinfrastructuur uit te rollen die 15.000 woningen in 5 steden met elkaar verbindt. (Antwerpen, Diksmuide, Gent, Poperinge, Genk). Op dit open glasvezelnetwerk hebben zich ondertussen al verscheidene telecomoperatoren aangesloten: RapidXS, FastFiber, Fastic en de Nederlandse providers WeServe en Multifiber. Ook Orange Belgium sloot zich aan en verkoopt glasvezelaanbiedingen via het netwerk van Fluvius. De beschikbare bitsnelheid bedraagt 1 Gbps en de prijs van het abonnement is € 44 per maand¹¹. Met deze dienst is traditioneel tv-kijken wel nog niet mogelijk.

¹⁰ Presentatie Q4 2020 resultaten Proximus: slide 20

¹¹ Op basis van retailaanbod op 1 januari 2021

3. Omzet, ebitda en ARPU

3.1.1. Nationale markt

10. 11 operatoren actief op de elektronische communicatie- en tv-markt¹² sluiten het jaar 2020 af met een nationale netto-omzet van 8,363 miljard euro, 2 % minder dan in 2019. Terwijl de omzet van het mobiele segment (-6,6%) en van tv (-2,9%) achteruit gaat, is de omzet van het vaste segment gestegen in vergelijking met 2019: +2,9%.

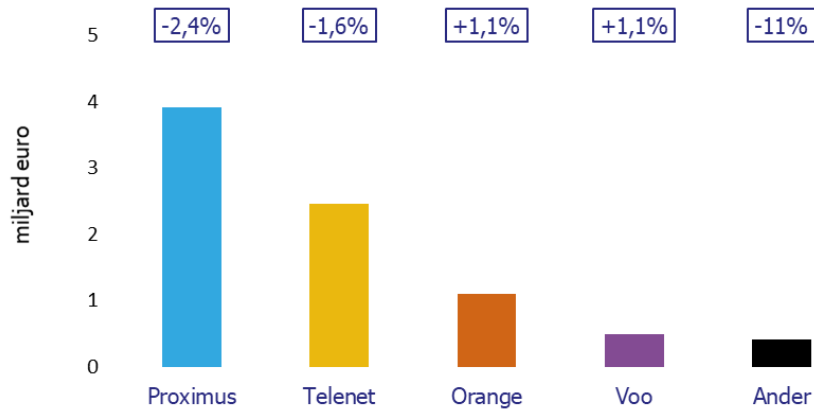
Het retailsegment heeft 0,5% minder omzet gehaald (7,39 miljard euro). De groothandelsmarkt kende een omzetzdaling van -12% tot 0,97 miljard euro.

Figuur 3: Netto-omzet op de elektronische communicatie- en tv-markt in 2020, miljard euro (Bron: BIPT)

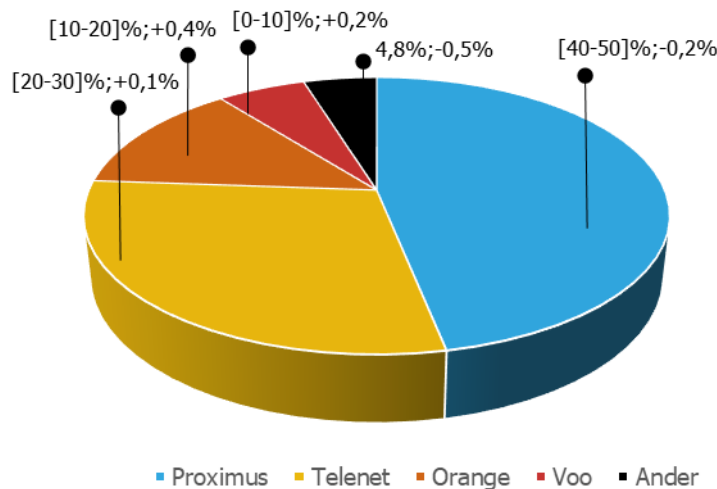
¹² Op basis van input van Brutélé, BT Limited, Colt Telecom, DPG media, Lycamobile, Orange, Proximus, Scarlet, Telenet, Verizon, Voo SA.

11. Zowel de nationale omzet van Proximus, inclusief Scarlet (-2,4 procentpunt) als deze van Telenet (-1,6 procentpunt) zijn gedaald in vergelijking met 2019. Orange en Voo vergroten beiden hun omzet met 1,1 procentpunt.

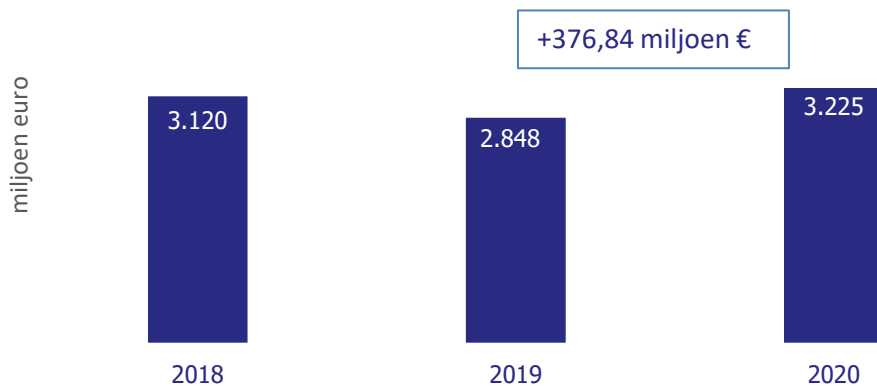
Figuur 4: Nationale omzet en omzetwijziging j-o-j (Bron: BIPT)

12. De jaarevolutie van de omzetcijfers van de grootste operatoren leidt niet tot grote verschuivingen van het marktaandeel in omzet. De schommeling in marktaandeel situeert zich tussen -0,2 procentpunten voor Proximus en +0,4 procentpunten voor Orange. Telenet en Voo vallen hier tussenin met +0,1% en +0,2%. Voor 2021 worden er meer wijzingen in de marktverhoudingen verwacht als er een officiële overnemer voor Voo wordt gevonden. Na het afblazen van de verkoop van Voo aan het Amerikaanse investeringsfonds Providence kan het officiële verkoopproces immers worden herstart. Deze herlancering werd mogelijk gemaakt door de goedkeuring, in januari 2021, van de raad van bestuur van de Brusselse intercommunale Brutélé van de verkoop van zijn deel in de Waalse telecomoperator Voo.

Figuur 5: Marktaandelen in termen van nationale omzet (Bron: BIPT)

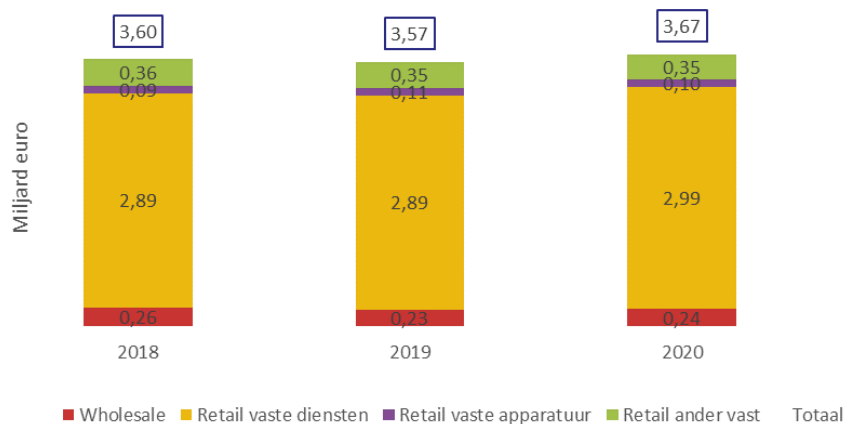
13. De daling van het omzetcijfer van de drie grootste operatoren (Proximus, Orange en Telenet) van 7,055 miljard naar 6,918 miljard euro wordt gecompenseerd in de ebitda die er met 13,2% op vooruit gaat als gevolg van kostenbesparingen. Anderzijds was er in 2019 ook een belangrijke negatieve impact van de voorziening die Proximus aanlegde voor de uitvoering van het personeelsverminderingplan. De gemiddelde Ebitda marge (Ebitda als percentage van de omzet) steeg van 35,3% naar 39,3%.

Figuur 6: Ebitda van Proximus, Orange en Telenet (Bron: BIPT)

3.1.2. Vast segment

14. De vaste tak profiteerde van een groeiende klantenbasis (+3,1% vaste breedbandlijnen) en een verhoging van de verkeersvolumes mede gerelateerd aan de corona-epidemie (+14,7% vast spraaktelefoonverkeer en +52% vast breedbandverkeer). Dit duwde de retailomzet uit vaste diensten 3,4 procentpunten hoger tot 2,99 miljard euro. Ook de wholesalediensten (+4,2% tot 0,24 miljard euro) dragen bij aan de groei van de totale vaste omzet met 2,9% tot 3,67 miljard euro.

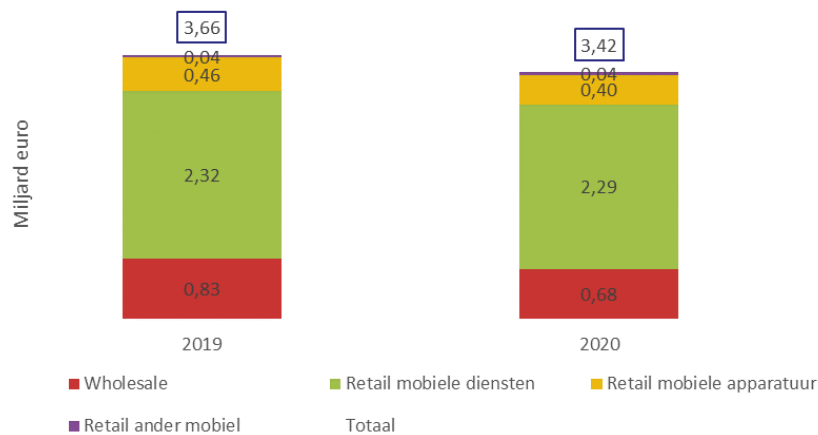

Figuur 7: Omzet op de vaste elektronische communicatie-markt (Bron: BIPT)

15. Het wholesaletarief voor vaste gespreksafgifte bleef in 2020 ongewijzigd op 0,116 eurocent per minuut. Eind december 2020 legde Europa bij gedelegeerde verordening het standaard maximum wholesaletarief voor vaste gespreksafgifte vast op 0,07 eurocent/minuut dat gradueel moet worden bereikt tegen 2022. Voor 12 lidstaten, waaronder België, geldt een transitieperiode. Van de datum waarop de verordening van kracht wordt tot 31 december 2021 mag er maximaal 0,093 eurocent/minuut worden aangerekend. Vanaf 2022 geldt het tarief van 0,07 eurocent/minuut.

3.1.3. Mobiel segment

16. De omzet op de mobiele markt¹³ neemt in 2020 verder af: -6,6%. De wholesale omzet laat de grootste daling zien: -149 miljoen euro tot 0,68 miljard euro. Maar ook de omzet uit de verkoop van mobiele apparatuur is gekrompen -57 miljoen euro (-12,4% tot 0,40 miljard euro) wegens de sluiting van de verkooppunten tijdens de lockdownperiodes. Uit mobiele retaildiensten zelf (spraak, sms, data) werd 1,6% minder retailomzet gegenereerd: -36 miljoen euro tot 2,29 miljard euro.

Figuur 8: Mobiele retail en wholesale omzet (Bron: BIPT)

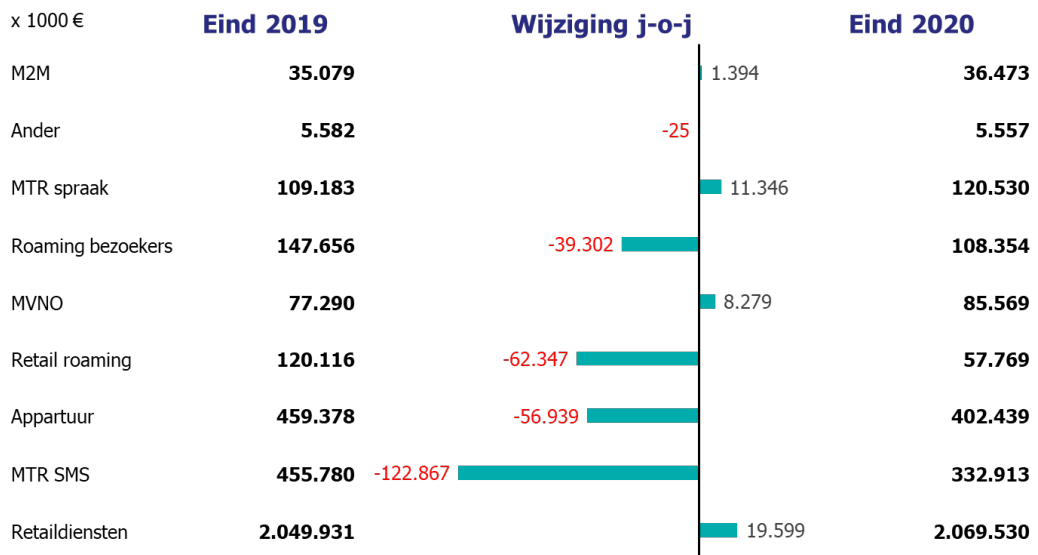
17. Detailcijfers van de drie mobiele netwerkoperatoren tonen aan dat de groothandelsinkomsten vooral daalden door de lagere opbrengsten uit sms: -27% tot 333 miljoen euro. Ook de afname van de roaming inkomsten van bezoekers onder invloed van de corona pandemie oefende druk uit op de groothandelsomzet: -26,6% tot 108,4 miljoen euro.
18. De groothandelsinkomsten uit mobiele spraak stegen wel gelet op de groei van het nationaal verkeer: +10,4% tot 120,5 miljoen euro. Het van toepassing zijnde wholesaletarief voor mobiele gespreksafgifte bleef in 2020 ongewijzigd op 0,99 eurocent per minuut. Dit is hoger dan het maximale tarief dat door de EC op 18 december 2020 werd vastgesteld op 0,2 eurocent per minuut en dat in 2021 van

¹³ Mobiele omzet van DPG media (Mobile Vikings), Lycamobile ,Orange, Proximus, Scarlet, , Telenet, Voo SA

kracht zal worden¹⁴. De volledige harmonisatie van de afgiftetarieven heeft als doel de marktintegratie te bevorderen door de nettobetalingen (en kruissubsidiëring) tussen exploitanten in verschillende lidstaten die te wijten zijn aan verschillende niveaus van nationale termineringstarieven in plaats van aan verschillende oproepvolumes te beperken. Belemmeringen voor de handel binnen de Unie worden hierdoor verminderd. Om een soepele overgang naar het kostenefficiënte tarief tegen 2024 mogelijk te maken werd een glijpad uitgewerkt voor 12 lidstaten. Voor België voorziet het glijpad volgende tarieven over een periode van drie jaar:

- datum van inwerkingtreding gedelegeerde verordening - 31 december 2021: 0,7 € cent/min
- 2022: 0,55 € cent/min
- 2023: 0,4 € cent/min

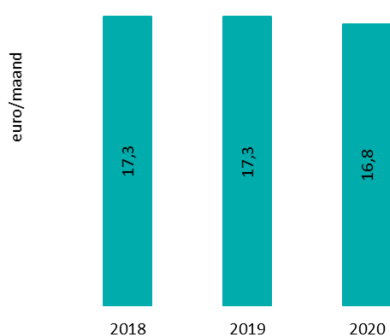
Op retailniveau laat de coronahinder op het reizen en het gerelateerd roaming verkeer zich voelen met een halvering van de omzet uit roaming verkeer van de klanten van de Belgische mobiele netwerken die zich in het buitenland bevinden: -51,9% tot 57,8 miljoen euro.

Figuur 9: Detail mobiele omzet 3 MNO's, in duizend euro (Bron: BIPT)

¹⁴ Gedelegeerde verordening van 18 december 2020 waarbij een enkel maximumtarief voor mobiele gespreksafgifte voor de hele Unie en een enkel maximumtarief voor vaste gespreksafgifte voor de hele Unie wordt vastgesteld: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=pi_com%3AC%282020%298703
De inwerkingtreding van de gedelegeerde verordening start op de 1ste dag van de derde maand na publicatie in het publicatieblad van de Europese Unie en wordt verwacht tegen 1 juli 2021.

19. De daling van het retailomzetcijfer (inclusief roaming) met 2% tot 2,13 miljard euro gecombineerd met de toename van het gemiddeld aantal actieve simkaarten resulteert in een gemiddelde opbrengst per actieve simkaart van 16,8 euro per maand, 0,5 euro onder het niveau van 2019.

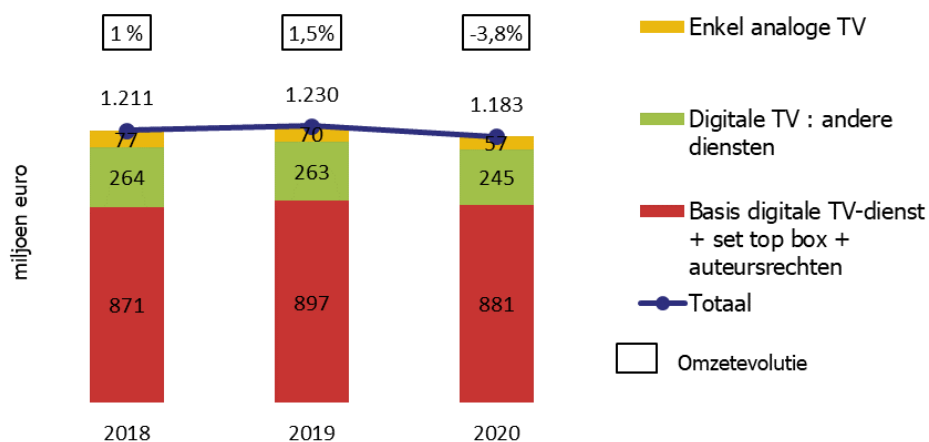

Figuur 10: Retail ARPU mobiel, inclusief roaming, exclusief interconnectie (Bron: BIPT)

3.1.4. TV

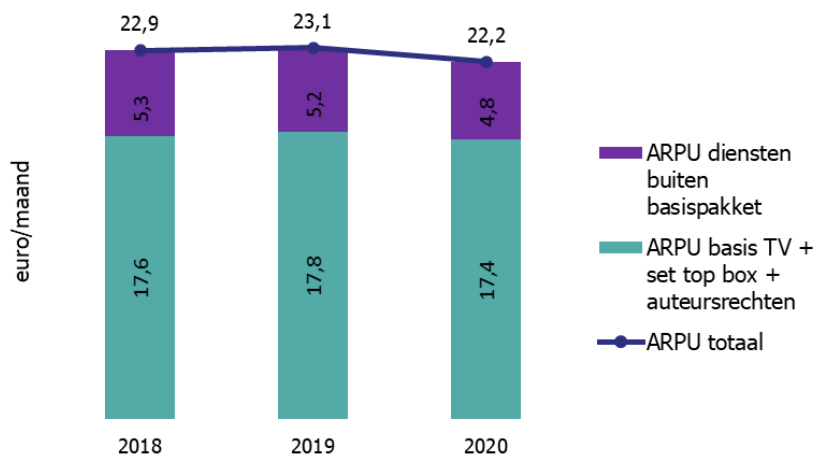
20. De retailomzet uit televisiediensten van de Belgische telecomoperatoren bedraagt in 2020 1,183 miljard euro, 3,8% minder dan een jaar voordien. De basis digitale tv-dienst, inclusief set top box en auteursrechten, is de voornaamste bron van inkomsten met een aandeel van meer dan 78%. Daarna volgen de interactieve diensten met 22%, na 6,8% omzetverlies vergeleken met 2019.

De omzet staat onder druk door de lagere opbrengsten uit bundels met tv via een applicatie (type Yugo, Epic combo) en door de OTT videodiensten aangeboden door derde partijen (zoals Netflix, Amazon Prime Video, Disney+) die verder terrein winnen. Ook de Covid-19 pandemie laat zich voelen: de omzet uit andere diensten dan de basis tv-dienst daalt van 263 naar 245 miljoen euro. De groei van bepaalde tv-opties zoals Netflix en familiekanalen en van het video-on-demand verbruik kan het verlies aan klanten tot sportkanalen door de opschorting van voetbalwedstrijden en andere sportevenementen niet compenseren.

Figuur 11: Retailomzet uit televisie (Bron: BIPT)

21. De gemiddelde maandelijkse opbrengst per digitale tv-lijn daalt met 0,9 euro van 23,1 euro naar 22,2 euro.

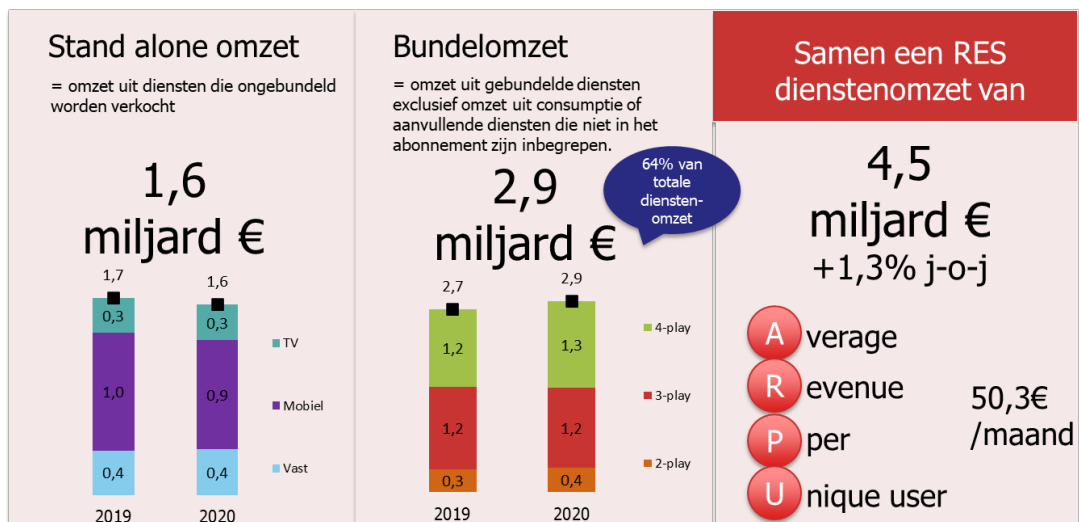
Figuur 12: Digitale TV-ARPU (Bron: BIPT)

3.1.5. Retailomzet diensten residentiële markt: bundels/standalone

22. De nationale omzet uit retaildiensten (vast, mobiel, tv) op de residentiële markt gaat 1,3% hoger dankzij de bundels waarvan de omzet met 4,3% stijgt tot 2,9 miljard euro. De omzet uit ongebundelde diensten krimpt met 3,5% tot 1,6 miljard euro.

Eind 2020 is 64% van de residentiële omzet uit retaildiensten afkomstig van bundels tegenover 62% een jaar eerder. De omzet van de convergente deelmarkt wordt geschat op 1,8 miljard , wat overeenstemt met een aandeel van 62% in de omzet uit gebundelde diensten.

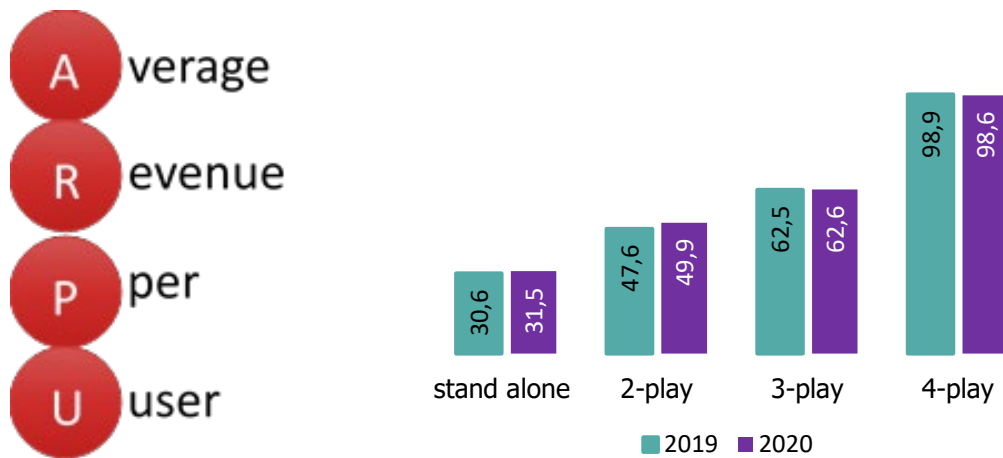
Per unieke residentiële klant werd in 2020 gemiddeld 50,3 euro/maand besteed aan retaildiensten (exclusief activatie ,installatie, apparatuur).

Figuur 13: Split residentiële retailomzet diensten in standalone en bundels (Bron: BIPT)

23. Per bundel betaalt een residentiële klant gemiddeld 72,1 euro per maand tegenover 70,7 euro in 2019. Dit weerspiegelt het groter aandeel aan 4-play subscribers (+0,6% tot 33,5% van het totaal aantal residentiële klanten met een bundel en aan 2-play subscribers (+0,8% tot 19% van het totaal aantal residentiële klanten met bundels) die de gemiddelde prijs voor hun bundel in 2020 met 2,3 euro/maand zagen stijgen van 47,6 euro naar 49,9 euro per maand.

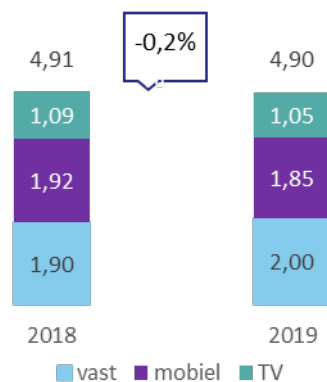
De gemiddelde prijzen voor 3-play en 4-play blijven zo goed als stabiel met respectievelijk 62,6 euro/maand en 98,6 euro/maand.

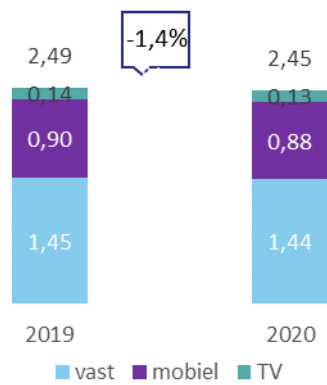
Figuur 14: ARPU per x-play (Bron: BIPT)

3.1.6. Residentiële – zakelijke markt

24. De impact van de coronacrisis is groter op de zakelijke markt dan op de residentiële markt. Op de residentiële markt is de omzet zo goed als stabiel gebleven terwijl er op de zakelijke markt een omzetzak van 1,4% kan worden vastgesteld.

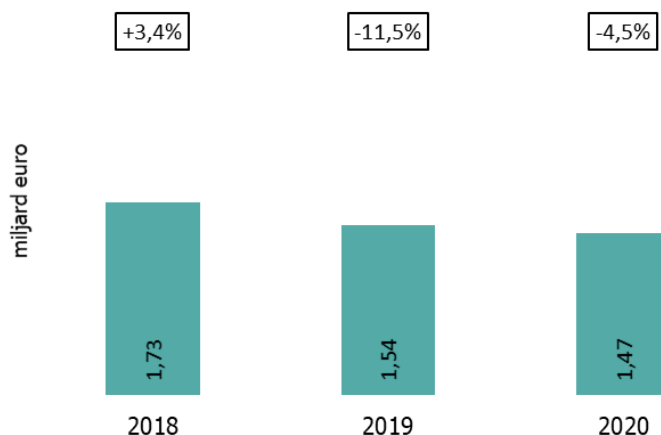
Figuur 15: Omzet uit elektronische communicatie en tv op de residentiële markt (diensten, apparatuur, exclusief ander gerelateerd aan elektronische communicatie) (Bron: BIPT)

Figuur 16: Omzet uit elektronische communicatie en tv op de zakelijke markt (Bron: BIPT)

4. Investerings

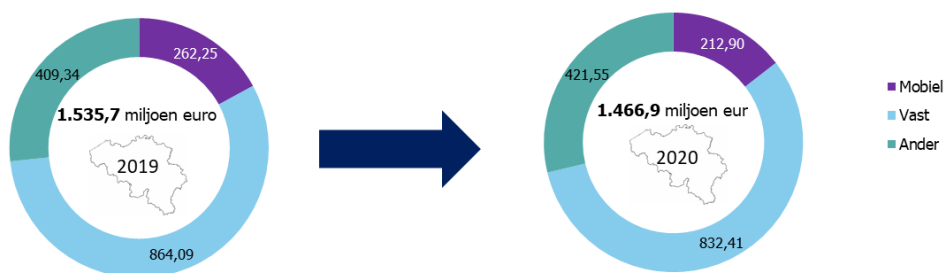
25. Exclusief licentierechten voor spectrum, investeerden 8 telecomoperatoren¹⁵ 1,47 miljard euro in het jaar 2020 in elektronische communicatie (vast + mobiel). De investeringen blijven hiermee 68,8 miljoen euro (-4,5%) onder het niveau van 2019.

Figuur 17: Investerings in vaste en mobiele elektronische communicatie, exclusief licenties en zuivere tv-investeringen (Bron: BIPT)

26. Het lager investeringsniveau is vooral toe te wijzen aan het mobiele segment. De mobiele investeringen liepen in 2020 met 19% terug tot 212,9 miljoen euro. Zowel de vertraging bij Proximus omwille van de keuze van een leverancier voor het radiotoegangsnetwerk als de voltooiing van het programma voor de verbetering van de mobiele netwerkinfrastructuur bij Telenet dragen hier aan bij. Algemeen leidt het uitstel in de toekenning van 5G-spectrum tot ten vroegste eind 2021 ook tot vertraging in mobiele investeringen.
27. In vaste elektronische communicatie werd met een bedrag van 832,4 miljoen euro 4% minder geïnvesteerd dan in 2019. Hoewel Proximus het investeringsproject "Fiber aan het bedrijf" in grote industriële zones eerder opleverde in 2020 en sedert 2017 begonnen is met de uitrol van fiber-to-the home in de context van het project "Fiber for Belgium", wordt de versnelling van de glasvezelinvesteringen vooral verwacht voor de toekomst, bij de start van de samenwerkingsovereenkomsten die in 2020 werden afgesloten met EQT Infrastructure en Eurofiber om gezamenlijk glasvezel uit te rollen in Vlaanderen en Wallonië.

¹⁵ Brutélé, BT Limited, Colt Telecom, Proximus NV, Scarlet, Telenet, Orange, Voo SA

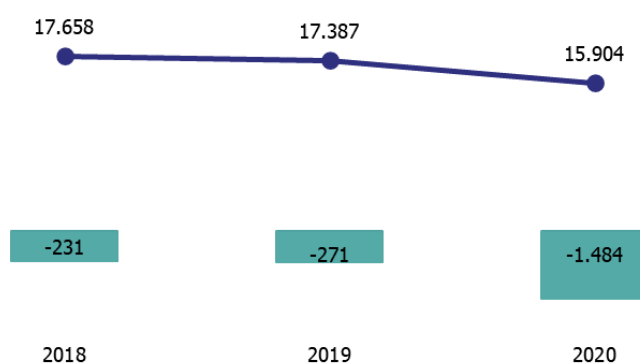
Figuur 18: Investerings in elektronische communicatie opgesplitst in vast, mobiel en ander (Bron: BIPT)

28. 20,9% van de 2020 omzet uit elektronische communicatie van de 8 geselecteerde telecomoperatoren werd opnieuw geïnvesteerd in activa, een daling ten opzichte van de 21,5% in 2019. Dit is het resultaat van een investeringsniveau waarvan de daling in 2020 (-68,8 miljoen euro) iets kleiner is dan het verlies in omzet (-118 miljoen euro). In vergelijking met de gemiddelde Europese capex-over-omzet ratio van 18%, zoals geschat door S&P global voor 2020¹⁶, scoort België goed.

¹⁶ S&P global ratings – Industry top trends 2021 van 10 december 2020 – pagina 15

5. Tewerkstelling

29. Acht telecomoperatoren¹⁷ in België stellen samen eind 2020 15.904 voltijds equivalenten te werk, 1.484 minder dan een jaar eerder. De daling van het aantal werknemers in 2020 is volledig toe te schrijven aan het transformatieplan van Proximus, dat eind 2019 werd goedgekeurd en in 2020 werd uitgevoerd. De herstructurering is volgens het bedrijf noodzakelijk om de investeringen in netwerken, innovatie en content verder te zetten en zich aan te passen aan de toegenomen digitalisering en groeiende vraag naar connectiviteit. De transformatie naar een wendbare organisatie bij Telenet zoals aangekondigd in 2019 resulteerde in 2020 vooralsnog niet in verlies van arbeidsplaatsen.

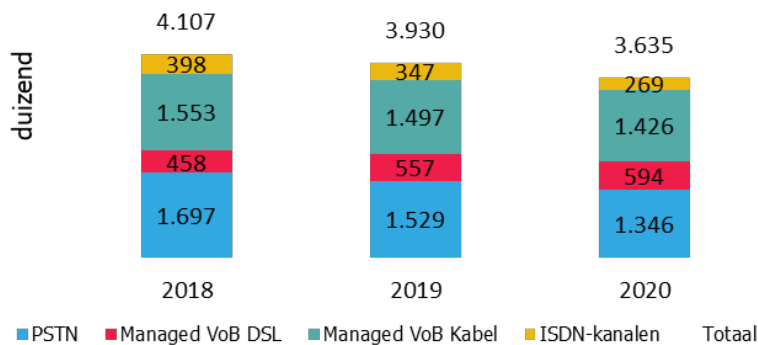
Figuur 19: Aantal voltijds equivalenten: netto-toevoegingen j-o-j en totaal einde jaar (Bron: BIPT)

¹⁷ Brutélé, BT Limited, Colt Telecom, Proximus NV, Scarlet, Telenet, Orange, Voo SA

6. Volume: klanten - gebruik

6.1. Vaste telefonie

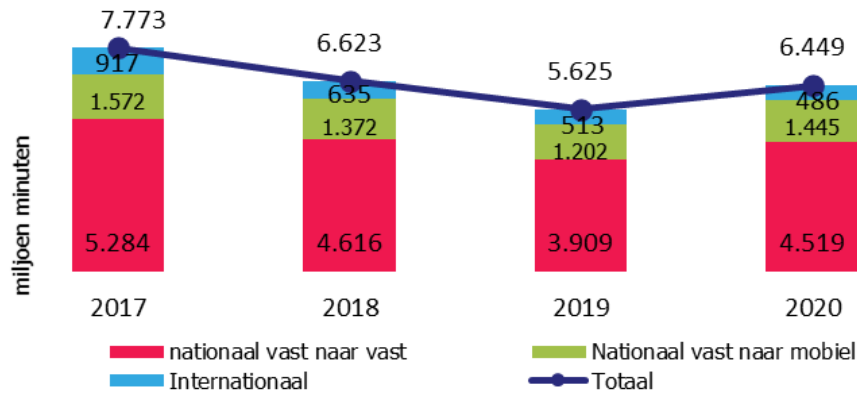
30. In lijn met de voorbije jaren blijft het aantal toegangen tot het vaste publieke telefoonnetwerk verder dalen: -7,5% tot 3,64 miljoen toegangskanalen. Het aantal traditionele toegangen tot het vaste telefoonnetwerk (PSTN + ISDN) loopt terug met 260.979 toegangskanalen tot 1.614.957 toegangskanalen (-13,9%). Daarbij wordt er gedeeltelijk overgestapt naar voice over breedband bellen, wat blijkt uit de toename met 36.468 (+6,5%) van voice over breedband beheerd door DSL-operatoren. Voice over breedband beheerd door de kabeloperatoren gaat wel achteruit: -4,8% tot 1,43 miljoen toegangskanalen.

Figuur 20: Aantal toegangskanalen tot het vaste telefoonnetwerk (Bron: BIPT)

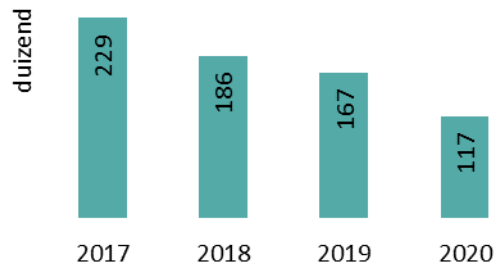
31. De coronapandemie vestigt opnieuw de aandacht op het product vaste telefonie. Het vast spraaktelefoonverkeer daalt al jaren, maar sinds de uitbraak van corona en de hiermee gepaarde gaande lockdown werd er plots meer getelefoneerd via het vaste telefoonnetwerk. Over heel 2020 passeerden 14,7% meer telefoonminuten over het vaste publieke telefoonnetwerk¹⁸ dan in het jaar voordien. De grootste stijging werd geregistreerd bij de oproepen naar het vaste netwerk: +610 miljoen minuten tot 4,5 miljard minuten. Bij de oproepen naar het mobiel netwerk bedraagt de stijging 243 miljoen minuten tot 1,45 miljard minuten. Alleen het internationale spraakverkeer zet zijn daling verder: -19% tot 0,486 miljard minuten.

¹⁸ De data heeft betrekking op nummergebaseerde interpersoonlijke communicatiediensten (NB-ICS) die verbinding maken met het openbare telefoonnetwerk. Spraak-en videodiensten die worden gekwalificeerd als nummeronafhankelijke interpersoonlijke communicatiediensten (NI-ICS) die geen verbinding maken met het openbare telefoonnetwerk en worden aangeboden via het openbare internet, in het algemeen "over the top" (OTT) genoemd, zijn niet inbegrepen.

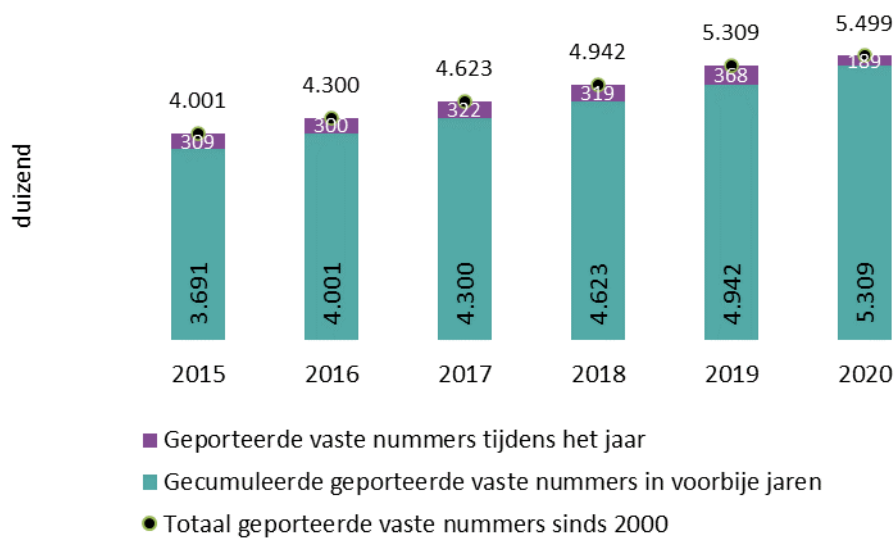
Figuur 21: Volume vast spraaktelefoonverkeer (Bron: BIPT)

32. Het gebruik van carrier preselect, waarbij er wordt gebeld via een andere telefoonaanbieder dan waarbij het abonnement voor de vaste lijn is afgesloten, neemt in 2020 met 30% af tot 116.838. Sedert 2017 is het gebruik van de CPS-dienst gehalveerd. Ten laatste op 31 december 2022 wordt deze dienst stopgezet.

Figuur 22: Aantal actieve nummers met CPS (Bron: VZW nummeroverdraagbaarheid)

33. Vaste nummeroverdraagbaarheid verzekert dat klanten van vaste operator kunnen veranderen met behoud van hun vast telefoonnummer. Tijdens het jaar 2020 werden 189.072 vaste nummers geporteerd, flink lager dan de voorgaande jaren waarin het aantal vaste porteringen boven de 300.000 lag. Dit is, naast de daling van het aantal toegangskanalen tot het vaste telefoonnetwerk met 7,5%, wellicht mede te verklaren door het feit dat gedurende een zekere periode installateurs enkel nog in noodgevallen huisbezoeken mochten afleggen.

Figuur 23: Geporteerde nummers tijdens het jaar en sinds 2000 (Bron: BIPT)

34. De uitstroom van klanten met een vaste telefoondienst is hoger dan in 2019: 504.327 klanten zegden in 2020 hun vaste telefoondienst op tegenover 448.984 in 2019. Het verloop uitgedrukt als percentage van het gemiddeld klantenbestand neemt toe van 12,1% naar 14,2%

6.2. Vaste breedbandconnectiviteit

6.2.1. Europese streefdoelen

35. Breedbandconnectiviteit is een prioriteit voor de EU aangezien een hoogwaardige telecommunicatie-infrastructuur cruciaal is voor het verbinden en integreren van de Unie. De toegang van alle gebruikers tot particuliere en openbare telecommunicatiediensten draagt bij tot sociale cohesie en ondersteunt een concurrentiële en duurzame economie. Voor de ontwikkeling van dergelijke breedbandnetwerken legde de digitale agenda voor Europa twee streefdoelen vast tegen 2020¹⁹. Deze zijn in België zo goed als bereikt. Op het niveau van de vaste netwerkdekking hebben inmiddels 99,1% van de huishoudens toegang tot een connectiviteit van minstens 30 Mbps (NGA). Er resten in België weinig "witte" zones: eind 2020 waren er 46.000 huishoudens zonder toegang tot 30 Mbps. Daarnaast beschikt eind 2020 ook meer dan de helft van de Belgische huishoudens over een vaste breedbandlijn met een capaciteit van minstens 100 Mbps (+1 procentpunt j-o-j tot 53%)

Dekking 30 Mbps vast breedband (sept20) **Take up 100 Mbps vast breedband (jan 21)**

Figuur 24: Realisatie Europese 2020 streefdoelen vast breedband in België (Bron: EC)

36. Nieuwe en meer ambitieuze breedbanddoelstellingen voor 2025 werden uiteengezet in de Europese gigabitcommunicatie van 2016. De 2025 gigabit connectiviteitsdoelstellingen maken ook deel uit van de strategie die de nieuw benoemde Commissie op 19 februari 2020 heeft gepresenteerd om de digitale toekomst van Europa vorm te geven²⁰. Ze vereisen in het bijzonder:
- 1) voor alle Europese huishoudens, zowel op het platteland als in de stad, een internetverbinding van ten minste "100 Mbps, op te waarden tot gigabitsnelheid". Dit weerspiegelt de verwachting van de Commissie dat huishoudens in de loop van dit decennium steeds vaker 1 Gbps nodig zullen hebben. Omdat de capaciteitsvereisten van het netwerk exponentieel groeien, moet gezorgd worden voor duurzame investeringen in netwerken die symmetrische (d.w.z. upload- en download-) gigabitsnelheden bieden voor de Europese data-economie na 2025.

¹⁹ Europese streefdoelen voor vast breedband tegen 2020 : universele beschikbaarheid van snel internet (>=30 Mbps) en minstens 50% van de huishoudens moeten een verbinding van minstens 100 Mbps hebben

²⁰ Com(2020)67 De digitale toekomst van Europa vormgeven
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2020:67:FIN>

In België is de dekking van 100 Mbps hoog aangezien in september 2020 97,24% van de Belgische huishoudens worden bereikt.

Figuur 25: Dekking 100 Mbps, in % van de Belgische huishoudens (Bron: BIPT)

- 2) dat alle belangrijke sociaaleconomische actoren, zoals scholen, ziekenhuizen en bedrijven, uiterlijk in 2025 reeds moeten kunnen profiteren van gigabitconnectiviteit met even snelle upload- als downloadsnelheden.

Op datum van 9 maart 2021 publiceerde de EC connectiviteitsdoelstellingen voor 2030, als onderdeel van een update van de digitale strategie. Deze doelstellingen bouwen voort op de doelstellingen voor 2020-2025 die zijn vastgelegd in de gigabitmededeling en het 5G-actieplan van september 2016. Een verhoogde ambitie op het vlak van de dekking van het gigabitnetwerk (tegen 2030 moeten alle Europese huishoudens toegang hebben tot een gigabitnetwerk) moet Europa op weg zetten om een welvarende digitale toekomst te verzekeren²¹.

37. Het bereiken van de breedbanddoelstellingen vraagt actie op het gebied van de uitrol van netwerken met zeer hoge capaciteit (VHCN). Dit zijn, volgens het Europese wetboek voor elektronische communicatie, netwerken hetzij voor elektronische communicatie die ten minste tot aan het distributiepunt volledig uit optische vezelementen bestaan hetzij elektronische communicatienetwerken die, in gebruikelijke piekomsomstandigheden, in staat zijn om soortgelijke netwerkprestaties te bieden wat betreft downlink en uplink bandbreedte²². De BEREC-richtsnoeren, aangenomen in oktober 2020, geven verder leidraad met betrekking tot de criteria waaraan een netwerk moet voldoen om te worden beschouwd als een netwerk met zeer hoge capaciteit, in het bijzonder in termen van down- en uplink-bandbreedte, veerkrachtigheid, foutgerelateerde parameters, latentietijden en de variatie ervan.²³

²¹ Communication from the commission to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions 9.03.2021: 2030 Digital Compass: the European way for the Digital Decade (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52021DC0118>)

²² Artikel 2(2) van de EECC

²³ Berec guidelines on very high capacity networks: https://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/regulatory_best_practices/guidelines/9439-berec-guidelines-on-very-high-capacity-networks

Om de ontwikkeling en investeringen van VHCN te stimuleren, kunnen operatoren met een aanmerkelijke marktmacht (AMM-exploitant) een voorstel tot mede-investering aanbieden dat moet voldoen aan een aantal voorwaarden²⁴. Zo moet het voorstel transparant, publiek en flexibel zijn. Het moet ook open staan voor elke aanbieder van elektronische communicatiediensten en/of netwerkaanbieder. Verder moet het voorstel duurzame concurrentie op lange termijn toelaten op de stroomafwaarts markten waarop de AMM-exploitant actief is en moeten niet-deelnemers aan de co-investering toegang kunnen krijgen tegen redelijke en niet-discriminerende voorwaarden. Indien aan alle criteria voor de beoordeling van het voorstel is voldaan, moet de nationale regelgevende instantie de verbintenissen bindend maken. In ruil daarvoor wordt de AMM-exploitant in principe vrijgesteld van regelgeving ex ante. Om de opgelegde voorwaarden consistent toe te passen werden door BEREC bijkomende richtsnoeren aangenomen in december 2020²⁵

38. In België kondigde Proximus in 2020 strategische samenwerkingsakkoorden aan om samen met andere partners in een glasvezelnetwerk te investeren. Er werd een overeenkomst met Eurofiber ondertekend om gezamenlijk minstens 500.000 woningen en bedrijven in Wallonië aan te sluiten op glasvezel. Voor Vlaanderen werd een samenwerking aangegaan met de investeringsmaatschappij EQT Infrastructure. De oprichting van een joint venture, die minstens 1,5 miljoen Vlaamse woningen en bedrijven op glasvezel zal aansluiten, werd bij de Europese Commissie aangemeld op 17 februari 2021²⁶ en goedgekeurd op 24 maart 2021. In afwachting van de effectieve start van de joint venture vorderde de uitrol van het eigen glasvezelnetwerk van Proximus: eind 2020 wordt de technologie ingezet in 16 Belgische steden. Ongeveer 460.000 huizen en bedrijven worden inmiddels bereikt. Ook Telenet zoekt naar samenwerking om de glasvezel in Vlaanderen verder uit te rollen. Daartoe werden onderhandelingen opgestart met wholesale-only operator Fluvius.
39. Verder bouwend op het Europese wetboek voor elektronische communicatie en op de richtlijn ter verlaging van de kosten voor breedband nam de EC in september 2020 een aanbeveling aan waarin de lidstaten worden uitgenodigd om investeringen in breedbandconnectiviteitinfrastructuur met zeer hoge capaciteit te stimuleren, waaronder 5G²⁷. De lidstaten worden daarbij opgeroepen om een toolbox met beste praktijken te ontwikkelen voor de verlaging van de kosten van de aanleg van elektronische-communicatienetwerken en voor de efficiënte toegang tot het 5G-radiospectrum. Op 18 december 2020 heeft de speciale connectiviteitsgroep²⁸, opgericht om lidstaten bij te staan in het identificeren en het bereiken van overeenstemming over de beste praktijken inzake connectiviteit, een eerste rapport goedgekeurd waarin alle informatie over beste praktijken van de lidstaten is verzameld²⁹. Een akkoord over de toolbox werd bereikt op 25 maart

²⁴ Artikel 76 en bijlage IV van de EECC

²⁵ Draft Berec guidelines to foster the consistent application of the criteria for assessing co-investments in new VHCN
https://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/public_consultations/9284-draft-berec-guidelines-to-foster-the-consistent-application-of-the-criteria-for-assessing-co-investments-in-new-very-high-capacity-network-elements-article-76-eecc

²⁶ https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases1/20218/m10087_99_3.pdf

²⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-recommendation-common-union-toolbox-reducing-cost-deploying-very-high-capacity>

²⁸ De federale overheidsdienst economie vertegenwoordigt België in de speciale connectiviteitsgroep

²⁹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-member-states-present-report-best-practices-fast-network-rollout-first-step-towards>

2021. Vervolgens moet elke lidstaat een stappenplan aan de Commissie bezorgen voor de uitvoering van de toolbox.

40. Op het gebied van de verlaging van de kost voor de uitrol van netwerken hebben de beste praktijken betrekking op:
- het stroomlijnen van administratieve procedures voor het verlenen van vergunningen voor netwerkinstallaties:
 - vergunningsvrijstellingen of vervanging van vergunning door meldingssystemen..
 - oprichten van het Single Information Point (SIP) als enig toegangspunt voor het indienen van vergunningsaanvragen en/of langs elektronische weg.
 - het verbeteren van de beschikbaarheid van informatie die relevant is voor het delen van bestaande fysieke infrastructuur (bijvoorbeeld het beschikbaar maken van informatie via een enkel dataportaal of het beschikbaar maken van geografische informatie op verschillende manieren)
- In België zijn de regio's bevoegd voor het verlenen van vergunningen voor de uitrol van digitale infrastructuren waardoor verschillende bevoegde instanties hierbij betrokken zijn. Dit leidt tot het gebruik van verschillende platformen voor de toekenning van vergunningen en voor de coördinatie van civiele werken.
- de uitbreiding van toegangsrechten tot fysieke infrastructuren
 - het verkleinen van de ecologische voetafdruk van elektronische communicatienetwerken (bijvoorbeeld ontwikkeling van een milieustrategie voor de ICT-sector).

6.2.2. Vast breedband

6.2.2.1. Wholesale vast breedband

41. In lijn met zijn beslissing van 29 juni 2018 betreffende de analyse van de vaste breedbandmarkt blijft het BIPT de wholesale breedbanddiensten die door Proximus worden geleverd via xDSL (op koper), via GPON (op glasvezel) en door de kabeloperatoren via Eurodocsis (kabel) verder reguleren.

De ex-ante regulering van Proximus is verschillend naargelang de dienst wordt geleverd op lokaal of op centraal niveau. Op lokaal niveau kunnen alternatieve operatoren sedert 2001 een fysieke toegang tot het kopernetwerk afnemen waarbij gebruik wordt gemaakt van de koperen aansluitlijn van de woning tot aan de straatcabine/wijkcentrale van Proximus. De verdere netwerktopologie en transmissiefuncties blijven volledig in eigen beheer van de afnemer. Een ontbundelde toegang tot het glasvezelnetwerk (GPON) is tot nu toe niet opgelegd. Voor glasvezel geldt sedert 2018 wel een passieve³⁰ toegangsverplichting die technisch twee vormen kan aannemen: een toegang tot een golfengtepaar en een toegang tot goten voor glasvezel in het geval de eindgebruiker van eind tot eind verbonden is via dergelijke goten. Daarnaast bestaat er ook een actieve toegangsverplichting, VULA³¹ genaamd, die gelijktijdig werd ingevoerd voor het koperen netwerk. Zowel VULA als de toegang tot een golfengtepaar moeten wel pas worden aangeboden bij ontvangst van een redelijk verzoek, wat zich tot op heden niet heeft voorgedaan.

Op centraal niveau³² is een DSL bitstream wholesaletoeegang beschikbaar op het kopernetwerk van Proximus sedert 2001, sedert 2009 wordt dit aanbod geleverd op basis van de technologie VDSL. Glasvezel was niet gereguleerd tot 2018. Sedert oktober 2017 bood Proximus niettemin een commercieel wholesale bitstreamaanbod op glasvezel aan dat werd gebruikt door de alternatieve operatoren EDPnet en Destiny. Totdat de tarieven door het BIPT formeel zijn goedgekeurd moet Proximus aan alle toegangszoekers zijn commerciële wholesaletarieven aanbieden. Sedert juni 2020 bedragen deze tarieven € 23 per maand voor een 150/50 Mbps-verbinding, € 28 per maand voor een 500/100 Mbps verbinding en € 36 voor een 1000/200 Mbps verbinding. Daarboven komt de prijs van het ethernet transport die maandelijks, afhankelijk van het snelheid 1,40, 2 en 6 euro per toegangslijn bedraagt. In zijn ontwerpbeslissing van 30 september 2020³³ concludeerde het BIPT dat de tarieven die Proximus voor wholesale glasvezeltoegang hanteert in lijn zijn met de regulering van 2018. De tarieven zijn m.a.w. fair, ze overschrijden niet de kosten van een efficiënte operator inclusief een redelijke marge. Een finale beslissing wordt

³⁰ Onder "passief" wordt verstaan een toegang die de alternatieve operator de keuze laat van zijn eigen elektronische uitrusting. Een toegang van het "passieve" type krijgt in principe de voorkeur aangezien dankzij deze keuzevrijheid van de elektronische uitrusting, de alternatieve operator over meer capaciteit beschikt voor innovatie en differentiatie ten opzichte van Proximus.

³¹ VULA (virtuele ontbundelde lokale toegang) is een bitstreamtoegang met een lokaal overdrachtpunt, in de lokale centrale of de straatkast. In tegenstelling tot de fysieke ontbundelde toegang zijn de afnemers afhankelijk van het transmissienetwerk van Proximus

³² Wholesale toegang op centraal niveau wordt doorgaans geleverd aan de toegangszoekers op een hogere en meer centrale laag in de netwerkarchitectuur (typisch verwijzend naar regionale en nationale overdrachtpunten)

³³ <https://www.bipt.be/operators/publication/het-bipt-raadpleegt-de-markt-over-de-tarieven-voor-toegang-tot-het-glasvezelnetwerk-van-proximus>

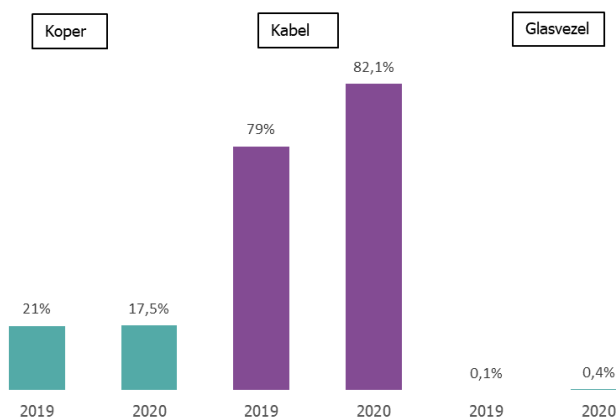
verwacht in de eerste helft van 2021.

Ook voor de kabeloperatoren Telenet, Brutélé en Voo SA houdt de ex-ante regulering een centrale toegang (bitstreamtoegang) tot hun kabelnetwerk in. Het regelgevend kader voor de openstelling dateert van 2011 en werd in 2018 versterkt: naast breedbandinternet en digitale tv werden de kabeloperatoren ook verplicht om vaste telefonie door te verkopen. Daarnaast creëerde de regulering van 2018 de mogelijkheid om een alleenstaande breedbanddienst (zonder televisie) op basis van een wholesaletoegang tot de kabelnetwerken aan te bieden.

De prijs waartegen alternatieve spelers de kabel kunnen huren wijzigde ook: van een retailminus (retailprijs van de verhuurder minus een percentage) naar een billijke prijs (waarbij rekening wordt gehouden met de kosten verbonden aan een efficiënte dienstverlening en met de gedane investeringen)³⁴.

Van de twee versoepelingen die in de wholesale breedbandregulering van 2018 werden ingebouwd is er eind 2020 één van kracht. Zowel Proximus als Voo zijn immers ontheven van de verplichting om hun netwerk open te stellen voor concurrenten in zones die in juni 2018 niet gedekt waren door een NGA-infrastructuur die 30 Mbps biedt (witte zones) of slechts waren gedekt door 1 NGA-infrastructuur (grijze zones) maar die ondertussen werden gemoderniseerd. Dit betreft ongeveer 55.000 adressen waarvan 26.186 adressen voor Proximus en 29.157 voor Voo. Verdere modernisering ondervindt vertraging door onderhandelingen over de verkoop van Voo. Van de tweede versoepeling indien operatoren co-investeren in een netwerk is er nog geen sprake. De omstandigheden op de Belgische markt rechtvaardigen geen verlichting aangezien er geen geografische zones kunnen worden gedefinieerd waarin ten minste drie voldoende onafhankelijke NGA-operatoren met elkaar concurreren.

42. Wholesale breedbanddiensten worden steeds meer verkocht op het kabelnetwerk. Als het totaal aantal wholesale breedbandlijnen (406.560) worden bekeken in functie van het netwerk waarop ze worden verkocht, blijkt dat het grootste deel gebaseerd is op de kabel (82%). Ten opzichte van een jaar eerder is dit percentage met 3 procentpunten toegenomen. Het aantal wholesale breedbandlijnen op het GPON glasvezelnetwerk zetten een kleinere stap vooruit: van 0,1% naar 0,4%.

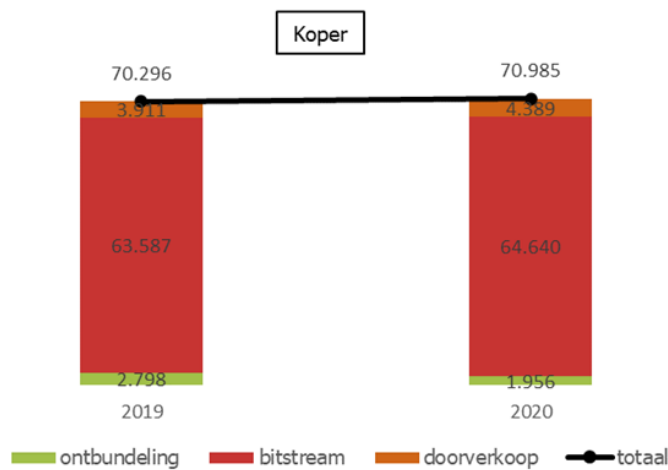

Figuur 26: Wholesale vaste breedbandlijnen per ondersteunend netwerk (Bron: BIPT)

³⁴ Zie besluit van de CRC van 26 mei 2020 betreffende de maandelijkse tarieven voor wholesaletoegang tot de netwerken van de kabeloperatoren
<https://bipt.be/operatoren/reference/besluit-betreffende-de-tarieven-voor-toegang-tot-de-kabelnetwerken>

43. Afnemers van wholesale breedbanddiensten stappen over naar wholesalediensten op een hoger netwerkniveau. Dit kan worden afgeleid uit de verdere toename in het gebruik van bitstreamdiensten op het koperen netwerk (+1.053 lijnen tot 64.640) ten nadele van de fysieke ontbundeling (-842 lijnen j-o-j tot 1.956). Ook het aantal niet-gereguleerde wholesale lijnen die op het koperen netwerk worden doorverkocht neemt met 12% toe tot 4.389.

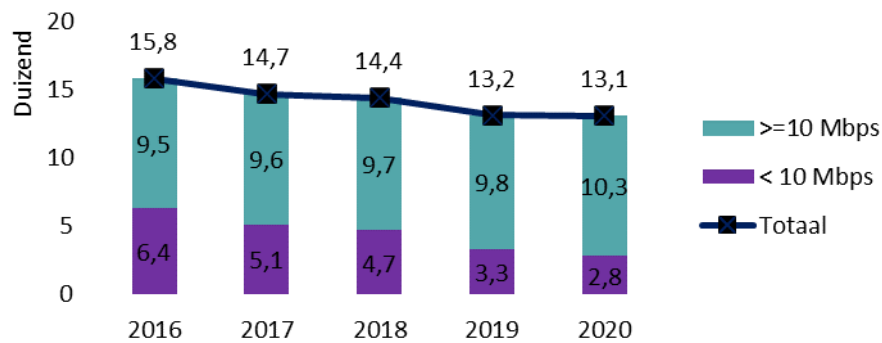
Door de upgrade van het koperen netwerk van Proximus naar een glasvezelnetwerk tot aan de meterkast in de woning (GPON FTTH) zijn alternatieve aanbieders ook bitstreamtoegang tot dit netwerk gaan afnemen. Eind 2020 telt deze toegang [0-5000] lijnen. Ook inclusief de niet gereguleerde doorverkoop komt het aantal groothandelstoegangen die worden verkocht op het GPON FTTH netwerk uit op [0-5000] lijnen. Een centraal geleverd bitstreamproduct vormt tot slot ook de basis van de 333.886 gereguleerde toegangen tot het kabelnetwerk die in 2020 met 26% zijn gestegen (+67.992).

Figuur 27: Aantal wholesale toegangen op het koperen netwerk, per type (Bron: BIPT)

44. De verkoop van breedbandtoegangen van hoge kwaliteit op de groothandelsmarkt³⁵ neemt lichtjes af met 0,5% tot 13.103 lijnen. De dalende tendens kan worden toegewezen aan de afname van de lijnen met een snelheid < 10 Mbps (-15,7% tot 2.818) die hoger is dan de toename van de lijnen met een snelheid \geq 10 Mbps (+4,6% tot 10.285).

³⁵ De breedbandtoegangen van hoge kwaliteit zijn gebaseerd op WDM, SDH en Ethernet technologieën en zijn bestemd voor ondernemingen die hoge eisen stellen op het vlak van snelheid, latentietijden, transparantie, enz.

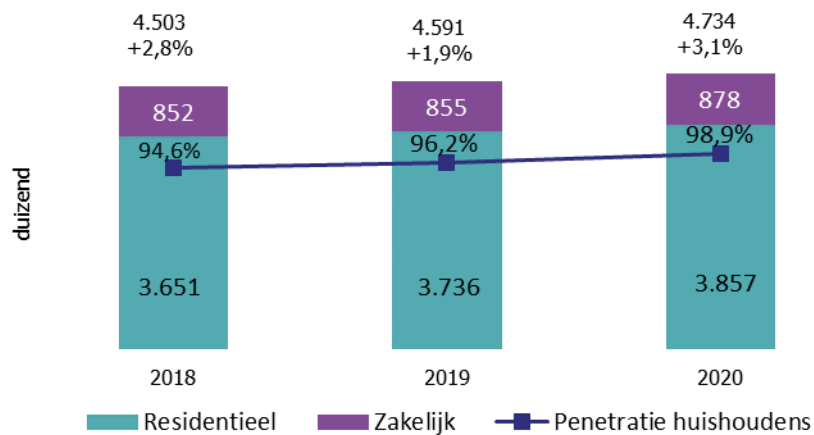

Figuur 28: Volume externe levering van hoge kwaliteitslijnen op de groothandelsmarkt (Bron: BIPT)

45. Proximus is de grootste aanbieder van hoge kwaliteitslijnen die extern worden geleverd op de groothandelsmarkt. De verkoop van Proximus komt overeen met [45-50]% van het totaal aantal lijnen op de nationale markt. Met een toename in marktaandeel van 1,3 procentpunten blijft het aandeel van Proximus het hoogste op de groothandelsmarkt. Het verschil met de tweede grootste aanbieder van wholesale hoge kwaliteitslijnen, Telenet, bedraagt 29%.

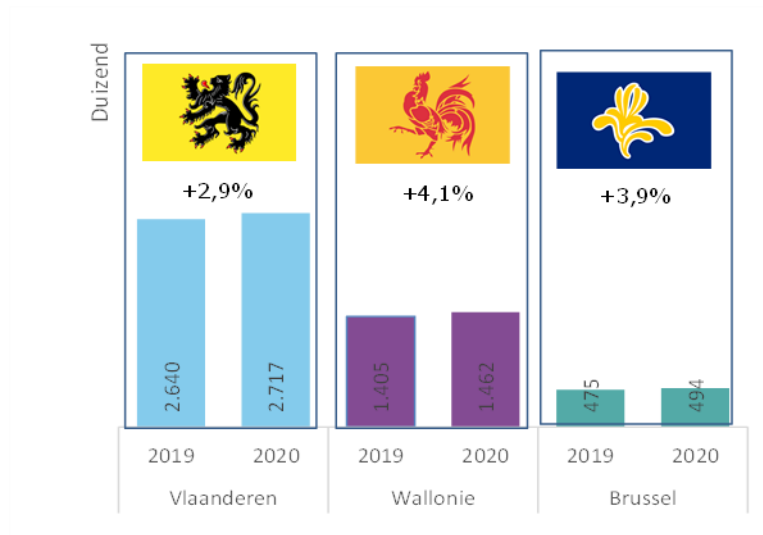
6.2.2.2. Retail vast breedband

46. De vraag van eindgebruikers naar vast breedband is iets hoger dan in de voorbije jaren. De verschuiving naar online activiteiten, mede aangedreven door de corona-pandemie doet het aantal vaste breedbandlijnen groeien met 3,1% tot 4,734 miljoen. In 2019 kwam de groei uit op 1,9% en in 2018 bedroeg deze 2,8%. Op de zakelijke markt groeit vast breedband met 2,6% tot 0,88 miljoen lijnen. Het aantal lijnen op de residentiële markt steeg met 3,2% tot 3,857 miljoen. De penetratie in termen van huishoudens klimt van 96,2% naar 98,9%.

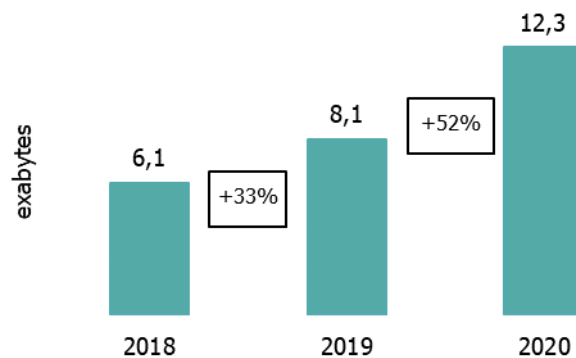
Figuur 29: Volume vaste breedbandlijnen en penetratie bij de huishoudens (Bron: BIPT)

47. 2020 werd afgesloten met een groei in vaste breedbandlijnen die varieert tussen de 4,1% in Wallonië en 2,9% in Vlaanderen. Het Brusselse gewest situeert zich daar tussen met een toename van 3,9%. In absolute termen is de jaargroei het grootste in Vlaanderen (+77.163 vaste breedbandlijnen). De breedbandpenetratie in de regio's sluit bij elkaar aan. Zowel in Vlaanderen (41%), Brussel (40,6%) als in Wallonië (40,1%) bedraagt de penetratie iets meer dan 40 per 100 inwoners.

Figuur 30: Volume vaste breedbandlijnen per gewest (Bron: BIPT)

48. De vaste telecomoperatoren zagen het vast breedband internetverkeer³⁶ over hun netwerk stijgen met 52% t.o.v. 2019. De stijging van het jaar voordien situeerde zich rond de 30%. Per vaste breedbandlijn wordt gemiddeld 220 gigabytes per maand geconsumeerd, 71 gigabytes meer dan in 2019.

Figuur 31: Vast breedbandverkeer, in exabytes (Bron: BIPT)

³⁶ Vast breedband internetverkeer verwijst naar verkeer dat wordt gegenereerd door abonnees met vast breedband gemeten bij het toegangspunt voor de eindgebruiker. Het wordt gemeten door optelling van het download- en uploadverkeer. Groothandelsverkeer, "walled garden" (toegangsbeheer van een gebruiker tot webcontent en diensten), IPTV en kabeltelevisie-verkeer zijn uitgesloten.

49. Het verkeer boemde in 2020 door het massale thuiswerken en het intensiever gebruik van de internetverbinding om tijdens corona in contact te blijven met collega's, school, familie en vrienden. Zo stelde Telenet een forse toename van het breedbandverkeer vast door een groei van het aantal videocalls (+83% vergeleken met 2019), door het meer surfen en browsen (+43%) en door een toename in het aantal VPN verbindingen door thuiswerk (+20%). De sociale mediakanalen Facebook, Whatsapp en Messenger zagen 30% meer verkeer passeren. Streaming is goed voor de helft van het internetverkeer³⁷.
50. Aan de toegenomen behoeften werd door de Belgische telecomoperatoren tegemoet gekomen door een verhoging van de internetlimieten voor thuisgebruik in te voeren. Zo schafte Proximus tijdens de eerste lockdown de downloadlimiet af voor alle residentiële vaste internetproducten. Deze maatregel werd opnieuw ingevoerd op 1 november 2020. Voo breidde in de eerste lockdown het ongelimiteerd downloadvolume uit tot het standalone internetabonnement solo light. Hierdoor kunnen alle klanten van vast internet genieten van een ongelimiteerd downloadvolume. De maatregel werd sindsdien regelmatig verlengd. Telenet telde van midden maart tot eind 2020 het vast internetgebruik voor abonnementen maar voor de helft mee. Voor abonnementen met onbeperkt internet werden de daluren ook uitgebreid van middernacht tot 17 uur i.p.v. tot 12 uur 's middags zodat er langer gesurft kan worden aan normale snelheid³⁸.
51. De groei in vast dataverkeer in 2020 ging gepaard met een toename van de gemiddelde feitelijke snelheid van de breedbandverbindingen. Zo rapporteerde Telenet dat de gewogen gemiddelde downloadsnelheid van de Telenet breedbandlijnen in het derde kwartaal van 2020 16% hoger ligt (208 Mbps) in vergelijking met dezelfde periode een jaar eerder³⁹.
52. Ook de snelheid waarmee ISP's hun vast breedbandproduct adverteren is in 2020 verhoogd. Zo biedt Orange zijn vaste breedbandklanten sedert 15 juni 2020 de keuze om voor 15 euro per maand de standaard geadverteerde downloadsnelheid van 100 Mbps met de Internet Boost-optie op te trekken tot 400 Mbps (in plaats van 200 Mbps tot voor 15 juni 2020). Ook de uploadsnelheid verhoogt mee: van 20 Mbps naar 40 Mbps op het Telenet-netwerk (Vlaanderen en delen van Brussel) en van 10 Mbps naar 20 Mbps op het Voo-netwerk.

Proximus voerde een upgrade van de profielen van klanten met vast breedband door die in april 2020 werd afgerond. Voor de meeste klanten van Proximus, die gebruik maken van de technologie VDSL2, houdt deze upgrade een verhoging in van de uploadsnelheid naar 20 Mbps. De maximale aangeboden downloadsnelheid blijft ongewijzigd (100 Mbps download)⁴⁰.

³⁷ Telenet persbericht van 18/12/2020: Corona en lockdowns resulteren in recordjaar voor internet-en belverkeer.

³⁸ Bij een verbruik van meer dan 750 GB tijdens de piekuren wordt de snelheid verlaagd tot normaal 10 Mbps down en 1 Mbps upstream. Die snelheid wordt nu verdubbeld.

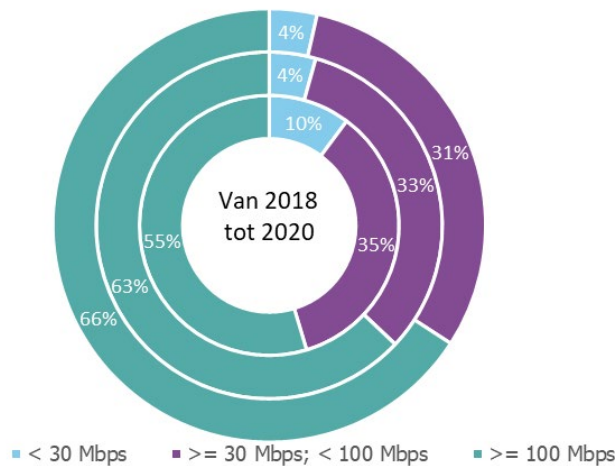
³⁹ Telenet persbericht van 18/12/2020: corona en lockdowns resulteren in recordjaar voor internet-en belverkeer.

⁴⁰ Proximus persbericht van 24 april 2020: Klanten met Internet Start zien hun maximale uploadsnelheid tijdelijk verhoogd van 4 Mbps naar 20 Mbps, en dit ten minste voor de duur van de huidige coronamaatregelen. Klanten met Internet Comfort (onder meer inbegrepen in Minimus-packs en in Epic combo light) kunnen rekenen op een permanente verhoging van hun maximale uploadsnelheid van 6 Mbps naar 20 Mbps.

Ook de uploadsnelheid van klanten die aangesloten zijn op het glasvezelnetwerk werd opgetrokken: tot 20 Mbps voor Internet Start Fiber, naar 30 Mbps voor Internet Maxi Fiber en naar 50 Mbps voor Bizz Internet Fiber en voor alle klanten met de Fiber Boost snelheidsoptie. De uploadsnelheid van de optie Fiber Boost evolueerde nadien verder tot 100 Mbps en de downloadsnelheid van 400 Mbps naar 1 Gbps.

De 1 Gbps Fiber Boost optie kan voor een meerprijs van 15 euro/maand worden toegevoegd aan het Flex Fiber glasvezelabonnement met een downloadsnelheid van 500 Mbps. Het abonnement met een downloadsnelheid van 500 Mbps kost zelf 11 euro meer dan het standaard glasvezelabonnement dat een lagere downloadsnelheid van 350 Mbps aanhoudt en waarvoor 5 euro meer moet worden betaald ten opzichte van een vergelijkbaar abonnement op het koperen netwerk (dat maximaal 100 Mbps biedt)⁴¹.

53. De upgrades van het vaste breedbandaanbod ondersteunen de verschuiving naar vaste breedbandlijnen met een geadverteerde downloadsnelheid van minstens 100 Mbps. Met een groei van 225.571 (+7,8 procentpunten) tot 3,1 miljoen lijnen bereiken deze lijnen een aandeel van 66% in het totaal aantal vaste breedbandlijnen. De toename blijft aanzienlijk maar ligt wel bijna de helft lager dan in 2019 toen er 430.363 netto-toevoegingen werden geregistreerd (+17,5 procentpunten). De verkoop van breedband van minstens 30 Mbps is met 0,8 % toegenomen en vertegenwoordigt eind 2020 96,4% van het totaal aantal vaste breedbandaansluitingen.

Figuur 32: Aandeel van de vaste breedbandlijnen per snelheidscategorie (Bron: BIPT)

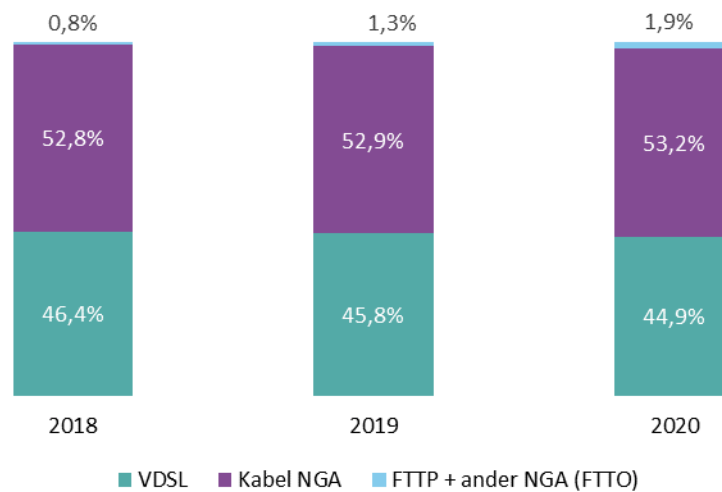
Klanten met Internet Maxi (inbegrepen in alle Tuttimus- en Familus-packs en in Epic combo full) kunnen rekenen op een permanente verhoging van hun maximale uploadsnelheid van 15 Mbps naar 20 Mbps.

Klanten met Bizz Internet (inbegrepen in een Bizz All-in pack) kunnen rekenen op een permanente verhoging van hun maximale uploadsnelheid van 20 Mbps naar 30 Mbps.

Ook de klanten op het Fiber-netwerk werden geüpgraded. De uploadsnelheid werd opgetrokken naar 20 Mbps voor Internet Start Fiber, naar 30 Mbps voor Internet Maxi Fiber en naar 50 Mbps voor Bizz Internet Fiber en voor alle klanten met de Fiber Boost snelheidsoptie.

⁴¹ Op basis van het retailaanbod op 1 januari 2021

54. 98,3% van de vaste breedbandlijnen worden eind 2020 geleverd op een toegangsnetwerk van de nieuwe generatie (NGA⁴²). Breedbandlijnen die gedeeltelijk gebaseerd zijn op glasvezel blijven de meest voorkomende vorm van NGA take up. De toegang via glasvezel-coax netwerken (de kabel) vertegenwoordigt hierin het grootste aandeel: 53% van het totaal aantal NGA-lijnen. 45% van de NGA-toegangen zijn toegangen die worden geleverd op het koper-glasvezelnetwerk via VDSL en vectoring technologieën. Breedbandlijnen die volledig gebaseerd zijn op de glasvezeltechnologie⁴³, onder de vorm van FTTP (FTTH/FTTB⁴⁴) en ander NGA (FTTO⁴⁵), lieten in 2020 een bescheiden groei optekenen van 1,3% naar 1,9% van het totaal aantal NGA-lijnen.

Figuur 33: Volume NGA-lijnen per technologie (Bron: BIPT)

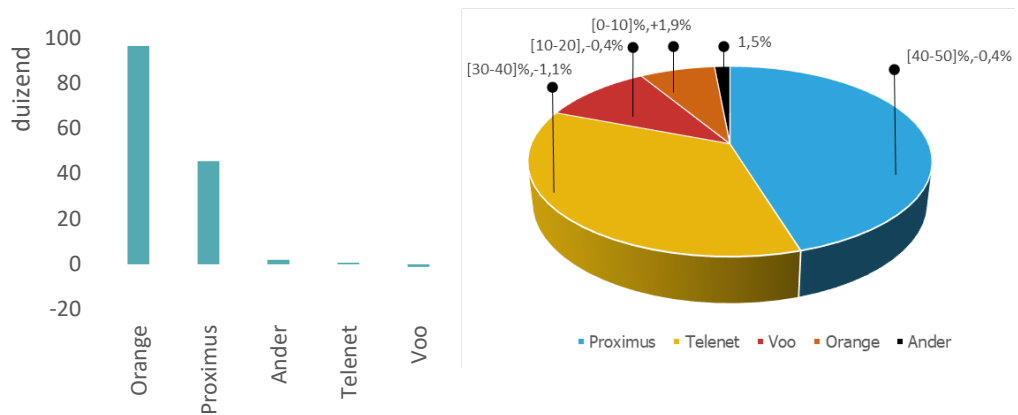
55. Dankzij de opening van de kabelnetwerken, opgelegd via het SMP-regime van 2010 en verlengd in 2018, leidt uitdager Orange de groei op de nationale breedbandmarkt. Ruim 67% van het aantal nieuwe vaste breedbandlijnen werden in 2020 aangetrokken door Orange, wat zijn marktaandeel deed groeien met 1,9 procentpunten. Het door Orange vooropgestelde objectief van 10% marktaandeel is hiermee nog niet bereikt. Het marktaandeel van de andere providers daalde. Proximus zag zijn marktaandeel afnemen met 0,4 procentpunten tot [40-50]% ondanks een netto volumegroei van ongeveer 45.000 lijnen. Telenet verloor 1,1% marktaandeel ondanks het feit dat het volume opnieuw aanknoopt met groei na 2 jaren van volumeverlies. Voo is de enige die in 2020 lichtjes volume inlevert, wat zich vertaalt in een verlies in marktaandeel met 0,4 procentpunten tot [10-20]%.

⁴² NGA's zijn bekabelde toegangsnetwerken die geheel of gedeeltelijk bestaan uit optische elementen die in staat zijn om breedbandtoegangsdiensten te leveren met verbeterde kenmerken in vergelijking met diensten die reeds via bestaande koperen netwerken worden geleverd.

⁴³ Glasvezeltechnologie zet elektrische signalen die gegevens vervoeren om in licht en stuurt het door transparante glasvezels.

⁴⁴ Glasvezel tot aan de meterkast in een huis (FTTH) en glasvezel tot aan een bedrijfspand (FTTB)

⁴⁵ Glasvezel tot in een bedrijfspand (FTTO)

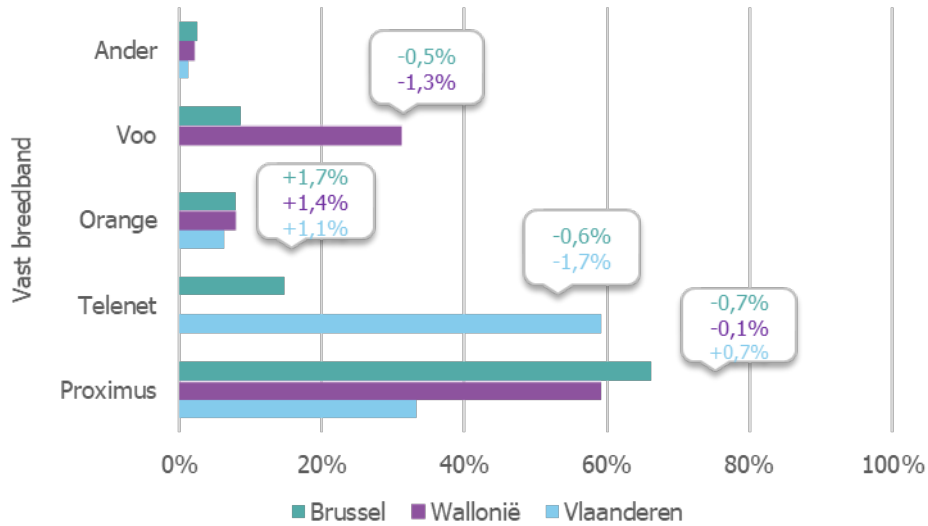
Figuur 34: Netto-toevoegingen en marktaandeel op de nationale vaste breedbandmarkt (Bron: BIPT)

56. Het aantal klanten die in 2020 hun vaste breedbanddienst opzegden bij hun operator steeg lichtjes met 6.230 tot 487.073. Afgezet tegen het gemiddelde abonneebestand bedraagt de churn rate op jaarbasis 11,2 %, wat vrij stabiel is in vergelijking met 2019.

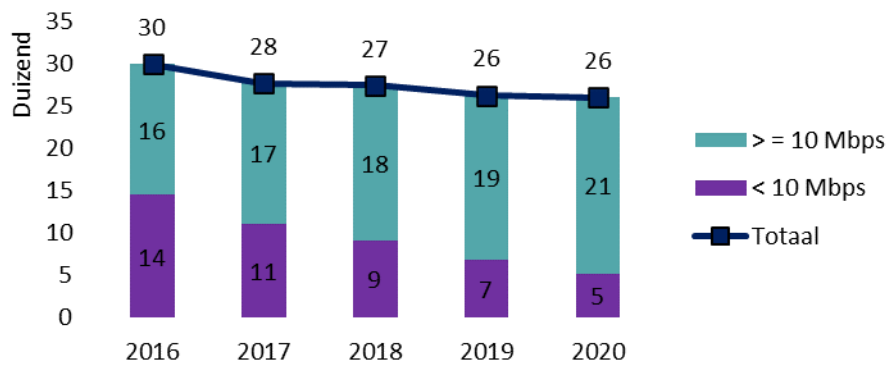
Figuur 35: Churn rate vast breedband (Bron: BIPT)

57. De providers van breedbanddiensten concurreren in onderlinge regionaal verschillende verhoudingen. In het Vlaamse gewest zag marktleider Telenet zijn marktaandeel achteruit gaan (-1,7%) ten voordele van Proximus (+0,7%) en Orange (+1,1%). Het Waalse gewest wordt verdeeld tussen Proximus [50-60]% en Voo [30-40]%. In 2020 verliezen beiden wel terrein aan Orange dat zijn marktaandeel met 1,4% ziet toenemen tot [0-10]%. In Brussel is Voo een kleinere speler met een marktaandeel [0-10%] dat een stuk lager is dan Telenet [10-20]% en Proximus [60-70%]. Alle drie operatoren samen verliezen in 2020 1,7% marktaandeel aan Orange.

Figuur 36: Marktaandeelen vast breedband per gewest, in volume (Bron: BIPT)

58. De vraag naar hoge kwaliteitslijnen op de retailmarkt neemt langzaam verder af: -0,9% tot ongeveer 26.000 lijnen. Er is weinig verandering in de concurrentie op de markt aangezien Proximus een marktaandeel behoudt dat boven de 50% reikt.

Figuur 37: Volume hoge kwaliteitslijnen op de retailmarkt (Bron: BIPT)

6.3. Mobiele diensten

6.3.1. Actieve simkaarten

59. De Belgische mobiele markt telt eind 2020 3 operatoren met een eigen mobiel netwerk en 4 full MVNO's⁴⁶: DPG media (merken Mobile Vikings en Jim Mobile), actief op het netwerk van Orange, en Lycamobile, Vectone en Voo die alle drie actief zijn op het Telenet netwerk.

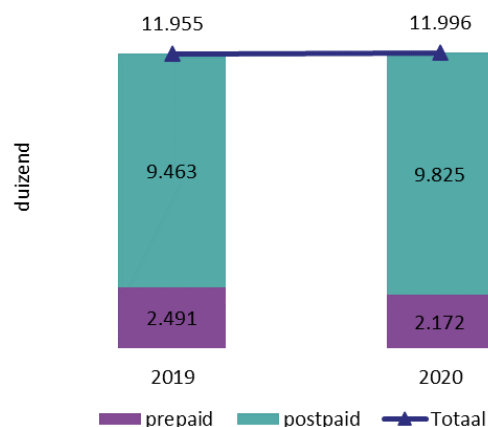
Proximus kondigde in december 2020 zijn intentie aan om de merken Mobile Vikings en Jim Mobile van DPG media te willen overnemen. Hiermee zou de Belgische markt een belangrijke full MVNO speler verliezen. Deze overname wordt nu bekeken door de mededingingsautoriteit. Mobile Vikings werd in 2015 door VTM-moeder Mediaaan, die later opging in DPG Media, gekocht van Telenet en voegde het samen met Jim Mobile. De afstoting van Base-dochter Mobile Vikings was één van de tegemoetkomingen van Telenet om een goedkeuring te krijgen voor de overname van Base in 2016. Als mobiel merk zonder eigen netwerk viel Mobile Vikings aanvankelijk terug op het netwerk van Base. In april 2019 volgde de overstap naar het netwerk van Orange als full MVNO.

Op het niveau van de light MVNO lanceerden 2 nieuwe light MVNO-partners hun eerste mobiele diensten in 2020. Het Franse Sewan (dat eind 2019 op de Belgische markt kwam via de aankoop van 3Starsnet) tekende een overeenkomst met Proximus om zijn netwerk als MVNO light te gebruiken.

Neibo, de eerste Belgische coöperatieve mobiele operator, startte zijn mobiele diensten in november 2020 en maakt daarbij gebruik van het netwerk van Orange. Tenslotte eind april 2021 lanceerde Youfone zijn mobiele diensten via het netwerk van Proximus.

60. Het aantal actieve simkaarten (exclusief m2m) van de mobiele netwerkoperatoren (MNO's) en de virtuele operatoren (MVNO's) samen bedraagt eind 2020 11.996.357, 0,3% meer dan een jaar eerder.

Het aandeel van het prepaid segment zakt van 20,8% naar 18,1% door het verlies van 319.697 actieve simkaarten.

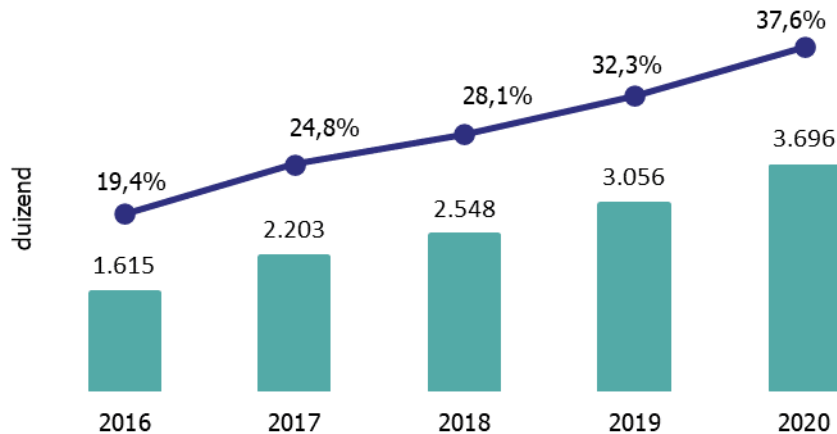

Figuur 38: Aantal actieve simkaarten (Bron: BIPT)

⁴⁶ Alternatieve operator die netwerkcapaciteit huurt bij één van de 3 mobiele netwerkoperatoren.

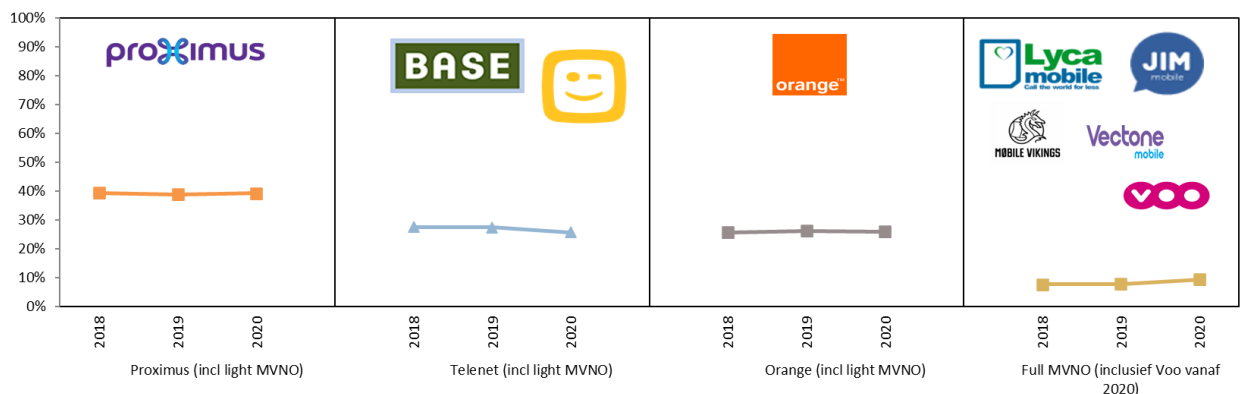
61. De volumegroei van postpaid mobiel met 3,8% (361.212 netto-toevoegingen) wordt aangedreven door de toename van het aantal convergente bundels met vast en mobiel.

Eind 2020 zijn 37,6% van de postpaid simkaarten van de mobiele netwerkoperatoren convergente simkaarten.

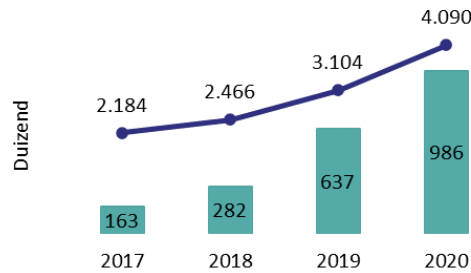
Figuur 39: Aantal convergente simkaarten en aandeel in het aantal postpaid simkaarten, MNO (Bron: BIPT)

62. De full mobiele virtuele netwerkoperatoren zijn in 2020 gegroeid naar 1.108.933 actieve simkaarten, onder impuls van de migratie van Voo tot full MVNO. Met een groei van 181.397 actieve simkaarten doen ze het beter dan de mobiele netwerkoperatoren (inclusief light MVNO) die samen op jaarbasis 94.184 actieve simkaarten meer verkopen. In marktaandeel groeien de full MVNO's van 7,8% naar 9,2%. Van de mobiele netwerkoperatoren wint enkel Proximus actieve simkaarten (inclusief light MVNO) bij, wat resulteert in een groei van het marktaandeel met +0,3% tot [40-50]%. Orange steekt, ondanks een lichte afname van het marktaandeel met 0,2% tot [20-30]% Telenet voorbij en wordt de nummer 2 op de mobiele markt. Het marktaandeel van Telenet (inclusief light MVNO) gaat op jaarbasis 1,7% lager om uit te komen op [20-30]%

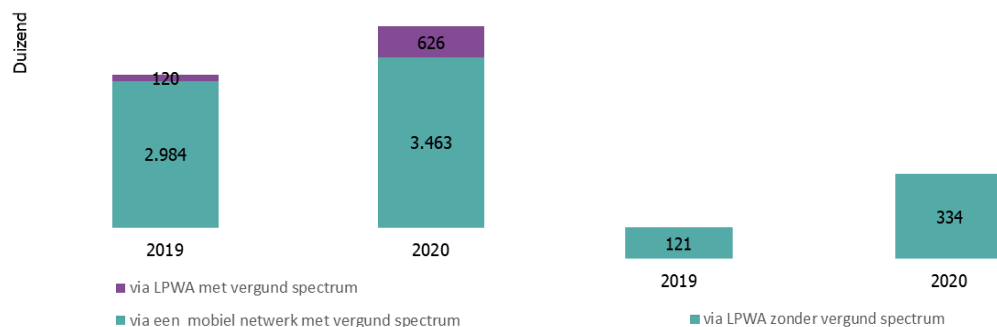
Figuur 40: Marktaandelen actieve simkaarten (Bron: BIPT)

63. Eind 2020 werd de symbolische mijlpaal van vier miljoen verkochte machine-to-machine kaarten gepasseerd. De m2m-markt laat een groei van 32% zien ten opzichte van eind 2019. Eén simkaart op vier verkocht door de mobiele netwerkkoperatoren is geïnstalleerd in een verbonden object.

Figuur 41: Aantal m2m-kaarten (Bron: BIPT)

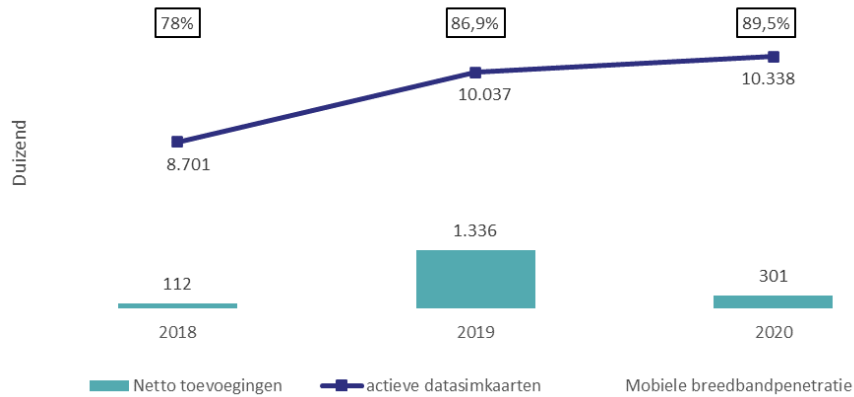
64. M2m simkaarten die worden ondersteund door traditionele cellulaire technologie zoals 2G, 3G en 4G vormen het grootste deel van de m2m verbindingen (85%). Cellulaire LPWA (low power wide area) -verbindingen die werken in een vergund spectrumnetwerk, zoals narrowband Internet of Things (NB-IoT) en Long Term Evolution mobile (LTE-M) maken de resterende 15% van het totaal aantal m2m simkaarten uit, goed voor 626.342 simkaarten. Objecten worden ook geconnecteerd via LPWA-netwerken zonder vergund spectrum zoals Sigfox en LoRa van Engie en Proximus. Via deze netwerken zijn eind 2020 333.967 objecten geconnecteerd.

Figuur 42: Aantal m2m simkaarten/verbonden objecten per type netwerk (Bron: BIPT)

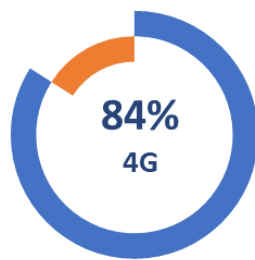
6.3.2. Actieve datasimkaarten

65. Eind 2020 zijn er in België 89,5 actieve datasimkaarten per 100 inwoners, wat overeenstemt met een totaal van 10.337.943. Tegenover eind 2019 zijn er 300.732 actieve datasimkaarten bijgekomen. De datasimkaarten worden eerder gebruikt in smartphones (96,3%) dan in tablets en PC's (3,7%).

Figuur 43: Volume actieve datasimkaarten⁴⁷ (Bron: BIPT)

66. 84% van de actieve datasimkaarten genereren 4G-traffic, wat overeenstemt met 8.658.892 datasimkaarten. Op jaarbasis is het aandeel van 4G met 4 procentpunten toegenomen.

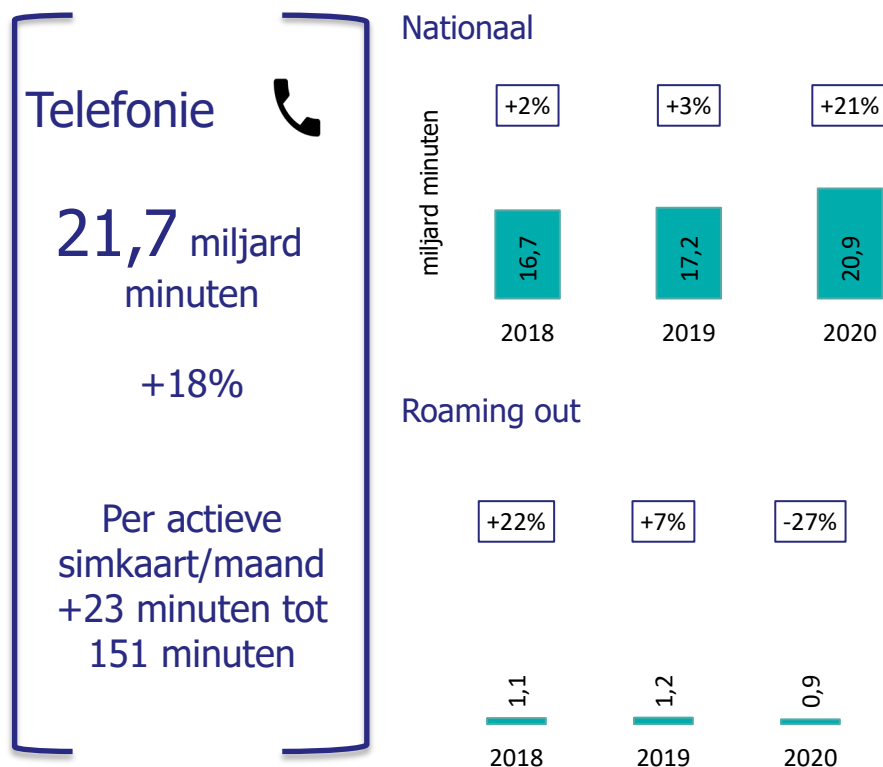

Figuur 44: Aandeel van de actieve datasimkaarten die 4G-traffic genereren (Bron: BIPT)

⁴⁷ Netto-toevoegingen in 2019 beïnvloedt door toevoeging data van Lycamobile en DPG media

6.3.3. Mobiel volume abonnees Belgische mobiel netwerk

67. Het mobiel spraakvolume van Belgische mobiele abonnees steeg in 2020 met 18% tot 21,7 miljard minuten (exclusief oproepen naar voicemail). In 2019 was de groei van het belverkeer beduidend lager met 3%. Terwijl het spraakverkeer exclusief roaming met 21% toeneemt tot 20,9 miljard minuten neemt het roaming verkeer af met 27% tot 0,9 miljard minuten. Het gemiddeld maandelijks mobiel belvolume per actieve simkaart wordt 23 minuten hoger geduwd tot 151 minuten. Een jaar eerder was de groei beperkt tot 4 minuten per maand.

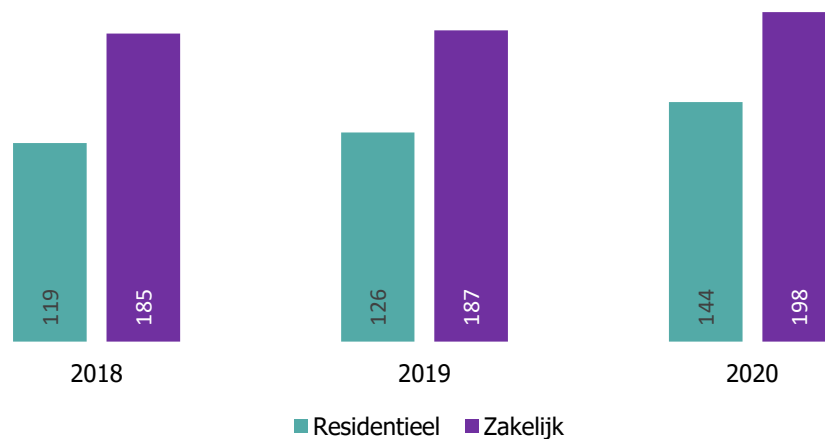
Figuur 45: Volume mobiel spraakverkeer, MNO + MVNO (Bron: BIPT)

68. De actieve simkaarten van de mobiele netwerkkoperatoren genereren 20,2 miljard minuten belverkeer. Postpaid heeft hier een aandeel van 98% in en het residentiële segment vertegenwoordigt 64%.

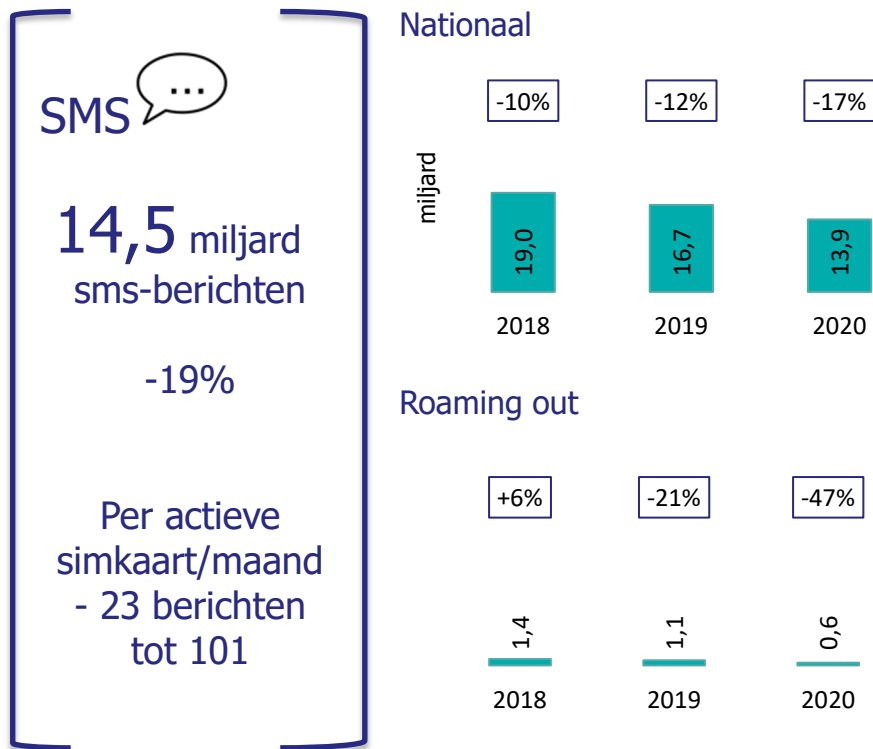
Figuur 46: Split mobiel belverkeer MNO's in postpaid/prepaid en residentieel/zakelijk (Bron: BIPT)

69. Het gemiddeld maandelijks spraakvolume van een zakelijke actieve simkaart is 54 minuten hoger dan een residentieële simkaart die 146 minuten spraakminuten per maand genereert (inclusief roaming out).

Figuur 47: Gemiddeld maandelijks spraakvolume per actieve simkaart op de residentieële en de zakelijke markt (Bron: BIPT)

70. Het volume sms-berichten van Belgische mobiele abonnees valt 19% lager uit dan in 2019 tot 14,52 miljard. In totaal werden in 2020 13,91 miljard sms-berichten verstuurd exclusief roaming (-17% j-o-j). Vanuit het buitenland verstuurden de Belgische mobiele abonnees 52,7% minder sms-berichten, goed voor een totaal van 0,26 miljard. De ontvangst van sms-berichten in het buitenland daalde met 41% tot 0,35 miljard. Globaal daalde het volume roaming sms-berichten met 47% tot 0,6 miljard. Het gemiddeld maandelijks sms-volume zakt met 23 sms-berichten tot 101.

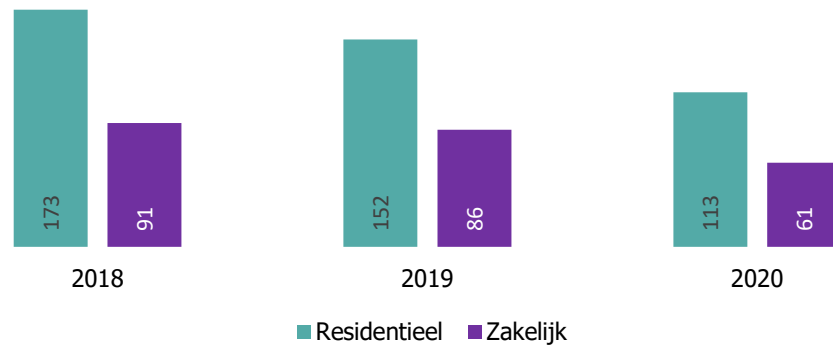
Figuur 48: Volume sms-berichten verzonden door abonnees van een Belgisch mobiel netwerk (Bron: BIPT)

71. De actieve simkaarten van de mobiele netwerkkoperatoren verzonden 12,4 miljard sms-berichten. Postpaid overheerst met een aandeel van 93%. 82% van de verzonden sms-berichten zijn sms-berichten op de residentiële markt.

Figuur 49: Split verzonden sms-berichten in postpaid/prepaid en in residentieel/zakelijk

72. Met een zakelijke actieve simkaart worden gemiddeld 52 minder sms-berichten per maand verstuurd ten opzichte van een residentiële simkaart die gemiddeld 113 sms-berichten per maand genereert (inclusief roaming out).

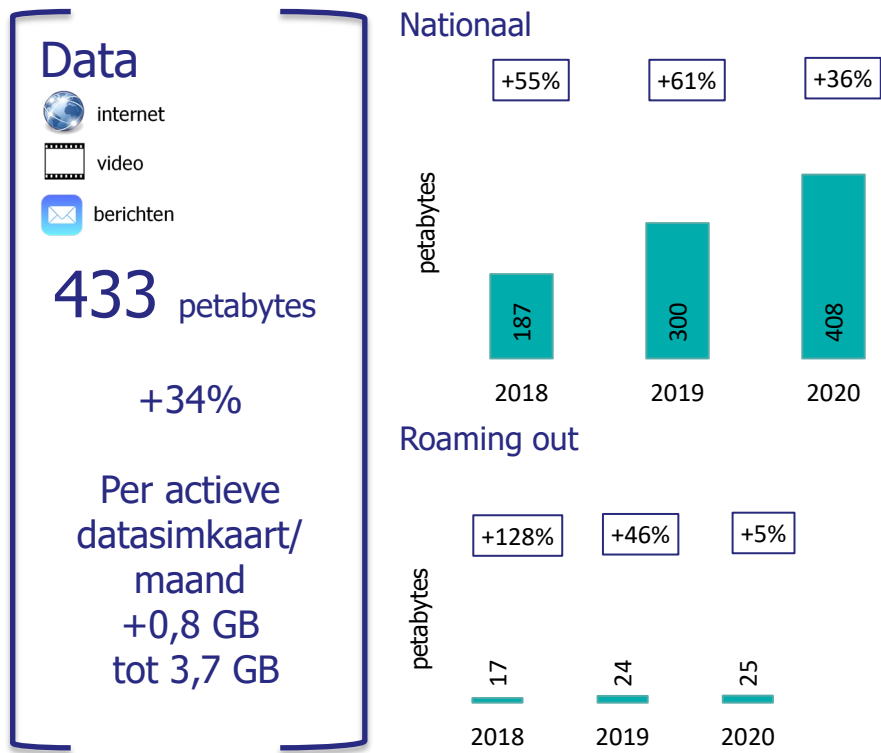

Figuur 50 : Gemiddeld maandelijks sms-volume op de residentiële en de zakelijke markt (Bron: BIPT)

73. Het datavolume van de Belgische mobiele abonnees steeg met 34% jaar-op-jaar tot 433 petabytes, wat langzamer is dan de groei in de jaren daarvoor die rond de 60% lag. Zowel het nationale dataverkeer als het roaming dataverkeer dragen bij aan de vertraging van het groeiritme. De lagere groei van het nationale dataverkeer (+36% tot 408 petabytes tegenover +61% in 2019) kan in het bijzonder worden toegeschreven aan het feit dat er meer mensen van thuis werkten die voor het wifi-netwerk kozen. Reisrestricties verklaren op hun beurt de zwakkere groei van het roaming dataverkeer: +5% tot 25 petabytes tegenover +46% een jaar eerder.

De mobiele datagebruiker heeft toegang tot een gemiddelde downloadsnelheid van 80,6 Mbps outdoor. Een jaar eerder was dit net geen 63 Mbps. In landelijke gebieden en op wegen wordt een gemiddelde downloadsnelheid gehaald van 70,7 Mbps. In gemiddelde steden is dat 83,5 Mbps, in grote steden stijgt dat tot 92,5 Mbps⁴⁸.

⁴⁸ Gebaseerd op een testcampagne van het BIPT die plaats vond van 17 september tot 10 oktober 2020. Meer dan 60.000 datatests en 7800 oproepen werden gedaan in 3G en 4G, in 66 steden en dorpen uit het land. <https://www.bipt.be/consumenten/publication/studie-bipt-toont-goede-kwaliteit-aan-van-onze-mobile-netwerken>

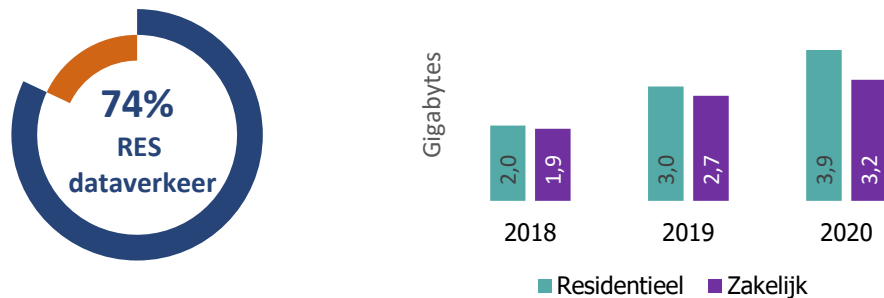
Figuur 51: Mobiel datavolume, per jaar en per actieve datasimkaart (Bron: BIPT)

74. De actieve datasimkaarten van de mobiele netwerkkoperatoren verwerkten 398 petabytes aan mobiele data. Postpaid overheerst met een aandeel van 97%.

Figuur 52: Split mobiel dataverkeer in prepaid/postpaid en in 3G/4G (Bron: BIPT)

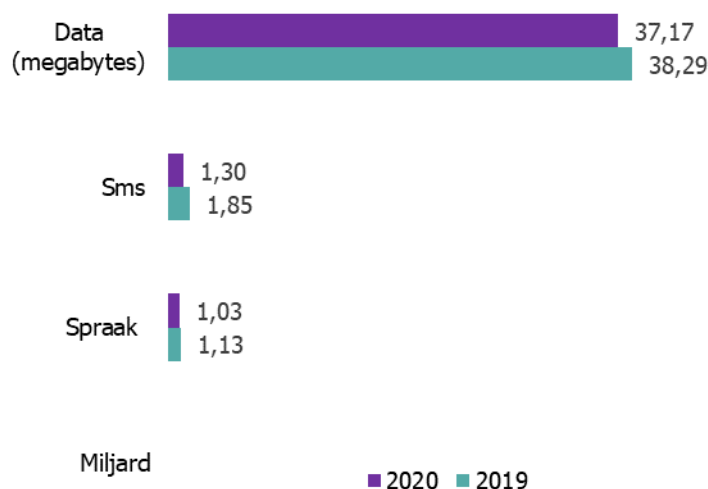
75. 74% van het mobiele dataverkeer van de MNO's is verkeer van het residentiële segment. Een zakelijke actieve datasimkaart verwerkt gemiddeld 0,7 GB minder data ten opzichte van een residentiële datasimkaart met een gemiddeld maandelijks verbruik van 3,9 GB aan mobiele data (inclusief roaming out).

Figuur 53: Mobiel dataverkeer per split RES/BUS en gemiddeld maandelijks mobiel datavolume (Bron: BIPT)

6.3.4. Mobiel volume bezoekers Belgisch mobiel netwerk

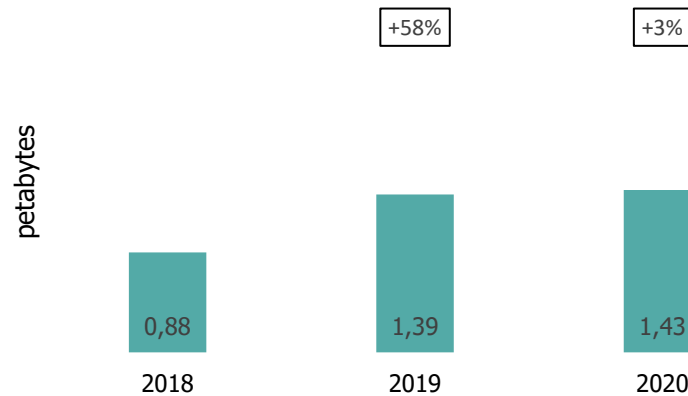
76. Het mobiele verkeersvolume van de bezoekers op de netwerken van de Belgische MNO's neemt in 2020 af onder invloed van de coronapandemie. Voor sms is de daling het grootst met -30% tot 1,30 miljard sms-berichten. Het spraakvolume daalt met -9% tot 1,03 miljard minuten en het mobiele datagebruik gaat 3% lager tot 37,17 miljard megabytes (of 37 petabytes) op jaarbasis.

Figuur 54: Mobiel verkeersvolume van bezoekers op de netwerken van de Belgische MNO's (Bron: BIPT)

6.3.5. M2M-volume

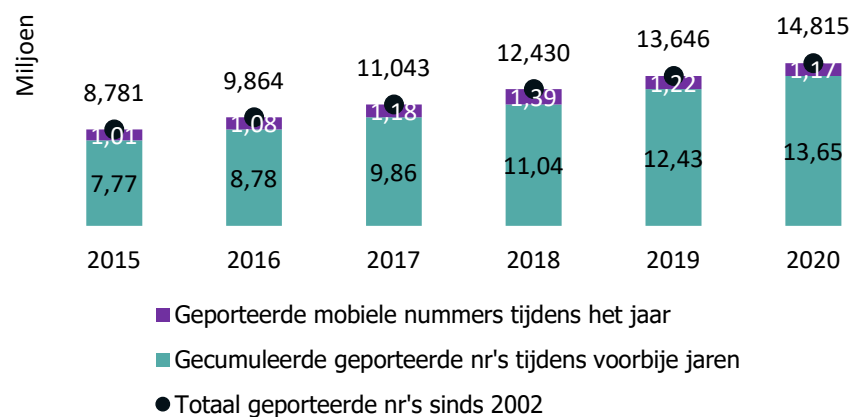
77. Het toegenomen aantal m2m-kaarten in 2020 (+32% tot ongeveer 4 miljoen) heeft een impact van 3% op het dataverkeer dat ze genereren: +0,04 petabytes⁴⁹ tot 1,43 petabytes op jaarbasis.

Figuur 55: MNO dataverkeer van m2m-kaarten, in petabytes (Bron: BIPT)

6.3.6. Mobiele nummeroverdraagbaarheid

78. In 2020 werden ongeveer 1,17 miljoen mobiele nummers behouden bij de overstap naar een andere mobiele operator, 4% minder dan in 2019. Sinds de overdraagbaarheid van de mobiele nummers mogelijk werd, op 1 oktober 2002, werden in totaal 14.815.209 mobiele nummers geporteerd.

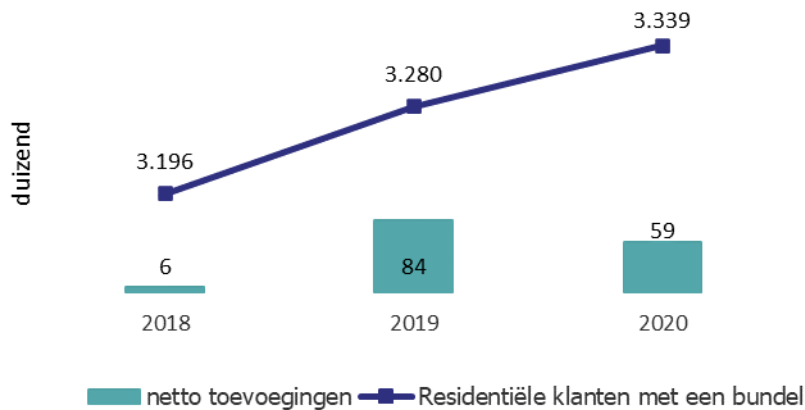
Figuur 56: Geporteerde mobiele nummers tijdens het jaar en totaal (bron: VZW Nummeroverdraagbaarheid)

⁴⁹ 1 petabyte is ongeveer 1 miljard megabytes

6.4. Bundels

6.4.1. Residentiële markt

79. De Belgische telecommarkt wordt gedomineerd door bundels. In 2020 komen er 59.050 residentiële klanten met een bundel bij, wat het totaal op 3.339.058 brengt. Eind 2020 kocht 70,1% van de Belgische residentiële klanten meerdere diensten als onderdeel van een bundel t.o.v. 68,9% een jaar eerder.

Figuur 57: Huishoudens met een bundel: netto-toevoegingen en volume einde jaar (Bron: BIPT)

80. Sedert 2019 wordt de markt van de elektronische communicatie en televisie op een meer gesegmenteerde manier benaderd. Een grotere klantsegmentatie wordt geïmplementeerd door "magere" bundels te introduceren zoals bundels zonder vaste telefonie en bundels met tv zonder een decoder. Dergelijke bundels spelen in op het toenemend mobiel gebruik en de opkomst van streaming bij de jongere generatie.

Zo lanceerde Orange in juli 2019 met "Love Duo" een bundel die vast internet en een mobiel abonnement combineert zonder een tv-abonnement. Op 1 januari 2021 wordt deze bundel verkocht aan 64 euro per maand. In oktober 2020 koppelde Orange ook zijn vast internet los van het mobiele abonnement. Hiermee wordt, volgens interne enquêtes van het bedrijf, tegemoet gekomen aan 20% van de huishoudens die geen mobiel abonnement bovenop hun vaste breedbandverbinding wensen. Het internet-only abonnement, "Home Internet", zonder een vast en mobiel abonnement en zonder tv wordt aangeboden voor 40 euro/maand. Gecombineerd met digitale televisie komt de prijs 15 euro duurder uit.

Concurrenten Proximus en Telenet spelen op de nieuwe tv-patronen in met bundels waarbij vast internet en mobiel worden gecombineerd met tv via een app in plaats van via een decoder. Zo biedt het "Epic combo light" abonnement van Proximus voor 64,99 euro/maand onbeperkt vast internet tot 100 Mbps, een mobiel abonnement met onbeperkte belminuten en sms, 40 GB data voor een selectie van applicaties en 4 GB voor de rest. Dankzij de Proximus Pickx-app kan je ook kijken naar de 23 populairste bekeken televisiezenders.

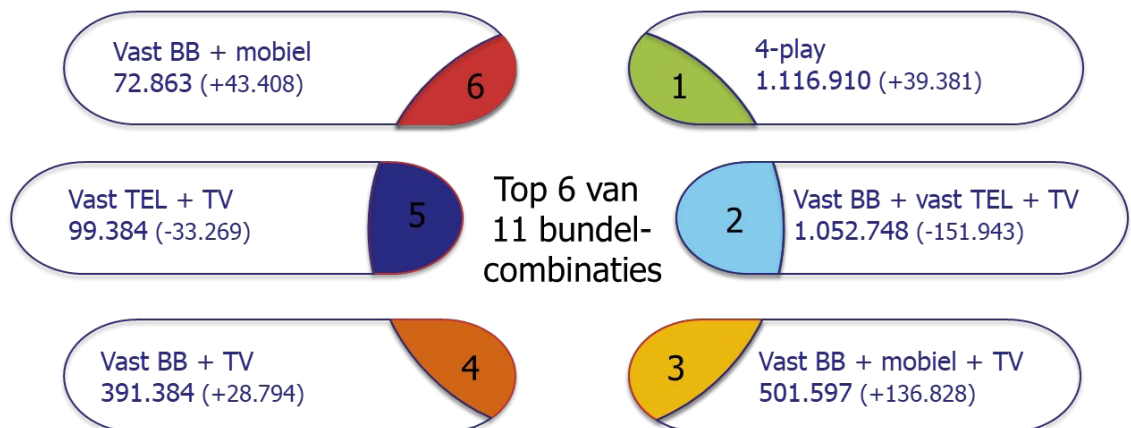
Telenet lanceerde begin 2019 Yugo, een bundel met een abonnement voor vast internet, mobiel en tv via de Yugo tv-applicatie. In augustus 2020 werd deze bundel omgedoopt tot "Yugo All-in" die verkrijgbaar is voor 79,82 euro/maand (met 1 simkaart) of 102,93

euro/maand (met 2 simkaarten). Ook een toegang tot Streamz, het Vlaamse videostreamingplatform van Telenet en DPG media dat op 14 september 2020 werd gelanceerd, is inbegrepen. Binnen het Yugo ecosysteem kwam er ook een tweede bundel beschikbaar: "Yugo Connect" dat beperkt is tot vast internet en mobiel voor 63 euro/maand (15 GB mobiele data, 1 simkaart, 2 apps zonder dataverbruik) of voor 85 euro/maand (30 GB mobiele data, 2 simkaarten, 2 apps zonder dataverbruik).

Een bundel zonder mobiel abonnement die enkel vast breedband en tv via een applicatie combineert wordt sinds 2019 door Telenet aangeboden onder de naam "Tadaam". In vergelijking met Yugo is de klassieke modem voor internet thuis vervangen door een mobiele wifi-modem, waarbij internet wordt aangeboden via het mobiele netwerk van Telenet-Base. Met Tadaam krijgt men via een 4G/Wifi modem toegang tot 30 televisiekanalen in HD aan een maximumsnelheid van 30 Mbps of 50 Mbps. Het standaardabonnement kost 40 euro/maand. Het abonnement met een snelheid tot 50 Mbps, dat toelaat om met maximaal drie schermen tegelijk tv te kijken, bedraagt 50 euro/maand.

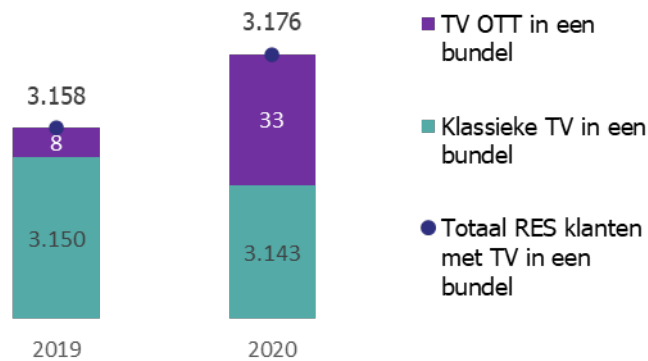
In 2020 vervoegt Voo de lijst van bundelaanbieders waarbij tv wordt gekeken via een app in plaats van via een decoder. "Zuny" wordt aangeboden in twee formules: een 2-play bundel voor € 39 per maand die een onbeperkte vaste internetverbinding en een streaming aanbod voor series omvat, en een 3-play bundel voor € 57 per maand die een bijkomend mobiel abonnement omvat. Beide formules kunnen voor 7 euro per maand worden aangevuld met klassieke Franstalige televisiezenders die zonder decoder toegankelijk zijn.

81. De introductie van de hiervoor beschreven bundels leidt onder meer tot een sterke groei van de bundel vast breedband en mobiel (+43.408 tot 72.863), die de zesde meest verkochte combinatie op de bundelmarkt wordt. De sterkste toename wordt gerealiseerd door bundels die vast breedband, mobiel en televisie combineren (+136.828 tot 501.597), wat voor een deel gelinkt is aan tv via een applicatie (OTT tv): een kleine 6% van de groei van de 3-play bundel is hier aan toe te wijzen. OTT tv is ook mede de groeimotor van de bundel vast breedband en televisie: 60% van de netto-groei met 28.794 residentiële klanten houdt verband met OTT tv. De meest populaire bundel op de Belgische bundelmarkt wordt 4-play. Met een groei van 39.381 tot 1.116.910 bundels zet 4-play zijn opmars verder. Hiermee neemt 4-play de eerste plaats over van de 3-play bundel die vast breedband, vaste telefonie en televisie omvat en die eind 2020 wordt verkocht aan 1.052.748 residentiële klanten (-151.943 op jaarbasis).

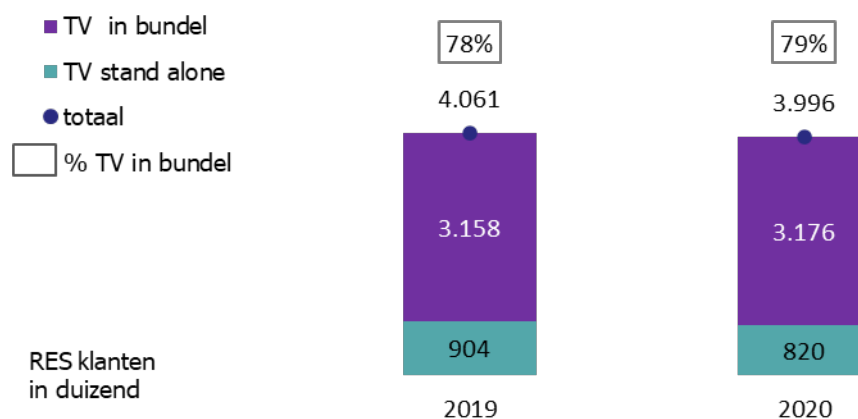
Figuur 58: Top 6 verkoop bundelcombinaties op de residentiële markt (Bron: BIPT)

82. De groei van het aantal residentiële klanten met een bundel die tv omvat via een applicatie (+25.230) compenseert het verlies aan bundels met klassieke televisie met decoder (-6.884). Hierdoor blijft het aantal bundels met tv verder lichtjes groeien: +18.346 (+0,6%) tot 3.176.120.

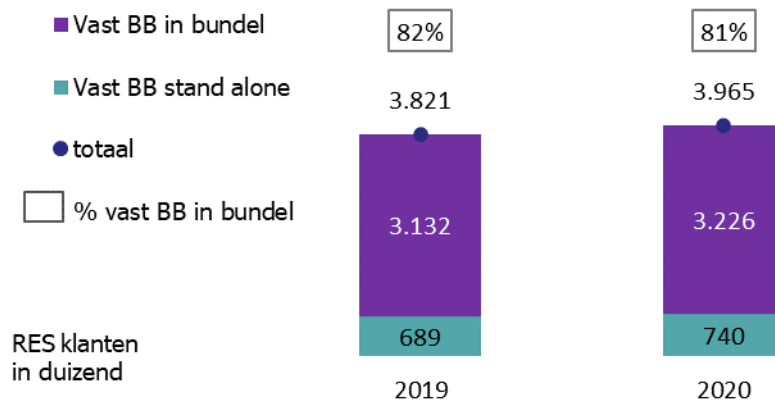
Figuur 59: Residentiële klanten met een bundel met tv volgens split klassieke tv - OTT tv (Bron: BIPT)

83. Standalone tv daalt fors: -9% tot 820.260 residentiële klanten. In juni 2020 verscheen er wel een nieuwe standalone tv-dienst op de markt van Canal+ maar de impact hiervan op het aantal subscribers met standalone tv blijft beperkt. Aangezien de daling uit de verkoop van tv op standalone basis niet wordt opgevangen door de groei van de bundels (+0,6%) gaat het totaal aantal residentiële klanten met televisie met 1,6 procentpunt achteruit.

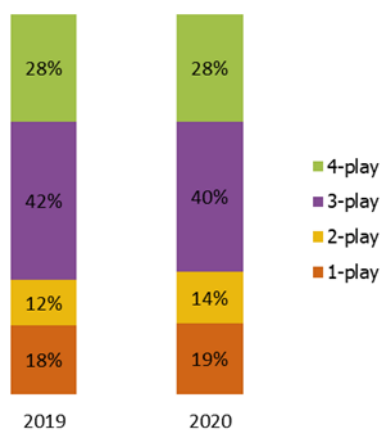
Figuur 60: Aantal residentiële klanten met tv per split standalone-bundel (Bron: BIPT)

84. De verkoop van vast breedband groeit: +4% tot 3.965.033, zowel op standalone basis (+7% tot 739.532) als in een bundel (+3% tot 3.225.501). Het gros van de verkoop van vast breedband gebeurt als onderdeel van een bundel (81%) al is dit aandeel op jaarbasis wel lichtjes achteruit gegaan (-1 procentpunt).

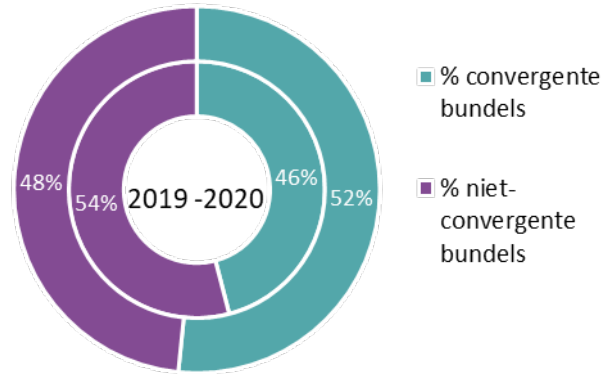
Figuur 61: Aantal residentiële klanten met vast breedband per split standalone-bundel (Bron: BIPT)

85. De residentiële klanten met een vaste breedbandlijn abonneren zich het vaakst via een bundel waaraan 2 andere diensten zijn gekoppeld: 40% van hen koopt eind 2020 vast breedband als onderdeel van een 3-play bundel. In vergelijking met een jaar eerder vertegenwoordigt dit wel een afname met 5 procentpunten door het toenemend succes van vast breedband verkocht op standalone basis (van 18% naar 19% van het totaal aantal residentiële klanten met vast breedband) en van vast breedband verkocht als onderdeel van een 2-play bundel (van 12% naar 14% van het totaal aantal residentiële klanten met vast breedband).

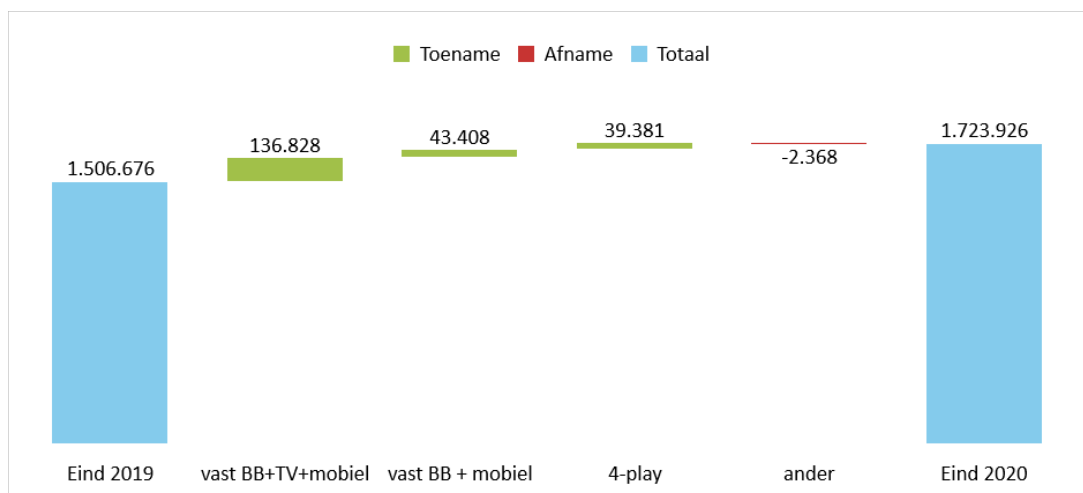
Figuur 62: Aantal residentiële klanten met vast breedband per x-play (Bron: BIPT)

86. De bundels met mobiele diensten (telefonie/data) klimmen 14% hoger tot 1.723.926, wat het aandeel van de convergente markt op de bundelmarkt doet toenemen van 46% naar 52%.

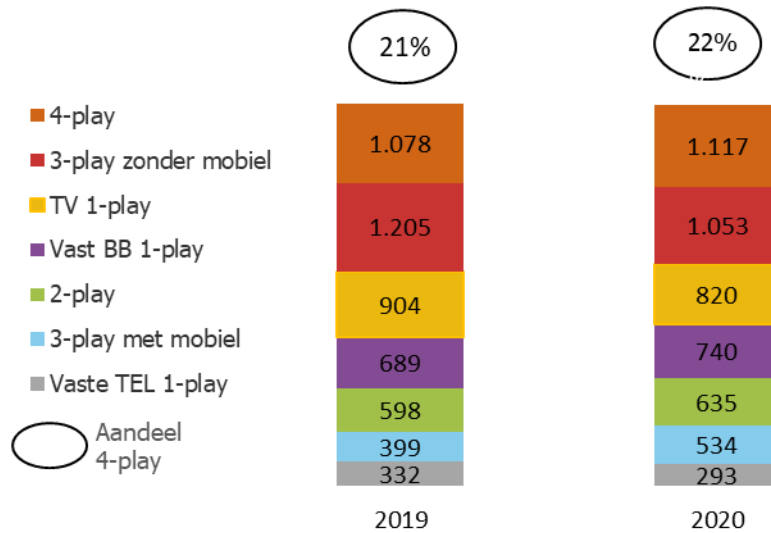
Figuur 63: Aandeel van de convergente bundels die vast en mobiel combineren (Bron: BIPT)

87. Vooral de groeisnelheid van het aantal residentiële klanten met mobiele diensten die deel uitmaken van een bundel met vast breedband en televisie valt op: +136.782 tot 501.597. Een belangrijke katalysator voor de groei van de convergente markt wordt gevormd door het op 1 juli 2020 gelanceerde "Flex" aanbod van Proximus, speciaal gericht op het multi-mobiele familiesegment. Het aanbod kwam in de plaats van de formules Tuttimus, Familus en Minimus. Het "Flex"-basisaanbod (€ 59,99 euro per maand) omvat onbeperkt internet en 80 tv-zenders. Klanten kunnen dit basisaanbod verder personaliseren naargelang van hun behoeften inzake mobiel, Netflix, enz.

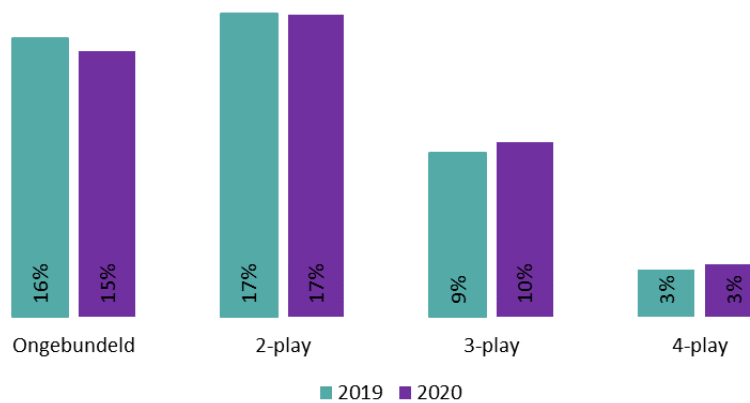
Figuur 64: Netto-toevoegingen bundels met mobiele diensten (Bron: BIPT)

88. In het totaal aantal vaste residentiële klantrelaties vertegenwoordigt multiplay 64%, een groei met 1 procentpunt. Dit is het resultaat van een afname van het aantal klantrelaties met standalone diensten (-71.933 tot 1.852.825) en een verdere toename van het aantal klantrelaties met bundels: +59.050 tot 3.339.058.

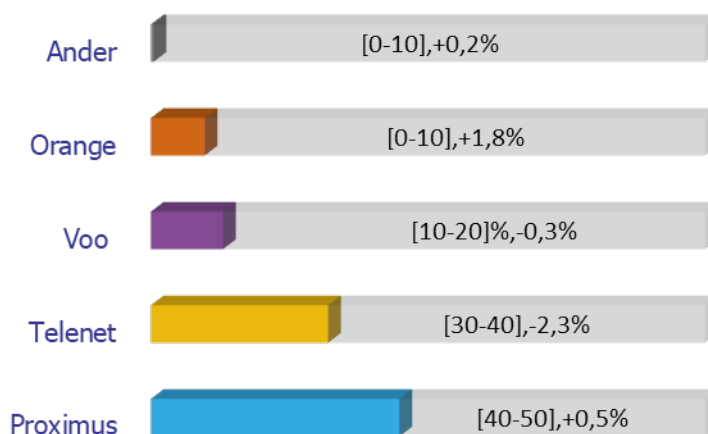
Figuur 65: Aantal residentiële klantrelaties met vaste diensten (Bron: BIPT)

89. De groei van 4-play remt het klantverloop op de elektronische communicatie- en televisiemarkt af aangezien het klantverloop van de 4-play bundel (3%) aanzienlijk lager is dan bij 3-play (10%) en 2-play (17%).

Figuur 66: Klantverloop per x-play (Bron: BIPT)

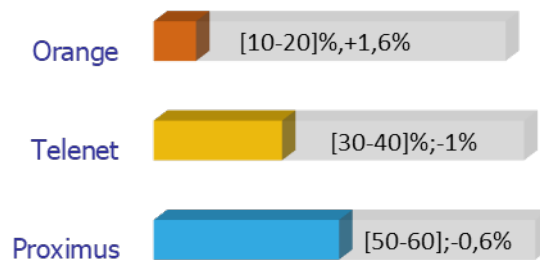
90. Proximus (inclusief Scarlet) blijft ruim marktleider op de Belgische bundelmarkt met een aandeel tussen [40-50]% in volume. Het verlies van 0,7% in 2019 werd opnieuw goed gemaakt in 2020 (+0,5%). Orange blijft verder groeien (+1,8%) en rondt de kaap van 300.000 bundelklanten, mede dankzij de sterke prestatie van "Love Duo". Deze groei zet de marktaandelen van Voo en Telenet onder druk: Voo verliest 0,3% en Telenet 2,3%. Ook in 2019 en in 2018 moest Telenet marktaandeel prijs geven. In 2018 liep dit op tot 3% en in 2019 bedroeg het verlies 0,8%.

Figuur 67: Marktaandelen op de residentiële bundelmarkt, in volume (Bron: BIPT)

6.4.2. Zakelijke markt

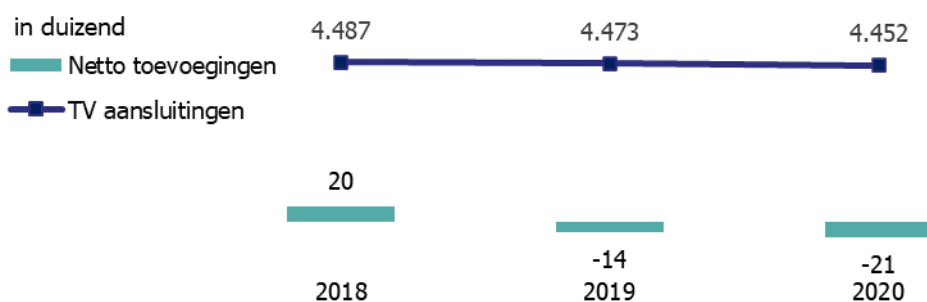
91. De jaargroei op de zakelijke bundelmarkt vertraagde van 2% in 2019 naar 1,6% eind 2020. 471.547 zakelijke klanten zijn in het bezit van een multiplay abonnement. Ook op de zakelijke markt heeft Orange een weerslag op het marktaandeel van Telenet. In vergelijking met 2017 verloor Telenet 4,3% marktaandeel op de zakelijke bundelmarkt. Ook Proximus ondervindt de impact van Orange met een verlies van 2,7% over dezelfde periode. In 2020 bedraagt het verlies respectievelijk 1% voor Telenet en 0,6% voor Proximus.

Figuur 68: Marktaandelen op de zakelijke bundelmarkt en wijziging j-o-j (Bron: BIPT)

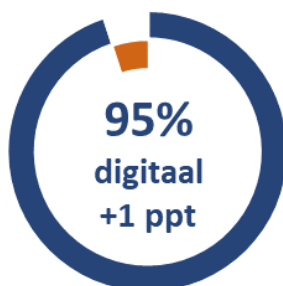
6.5. Televisie

92. Het aantal aansluitingen met toegang tot klassieke televisie staat op 31 december 2020 op 4.451.832. Voor het tweede jaar op rij is er een lichte daling. In 2020 neemt het totaal aantal aansluitingen af met 21.000 ofwel 0,5% op jaarbasis.

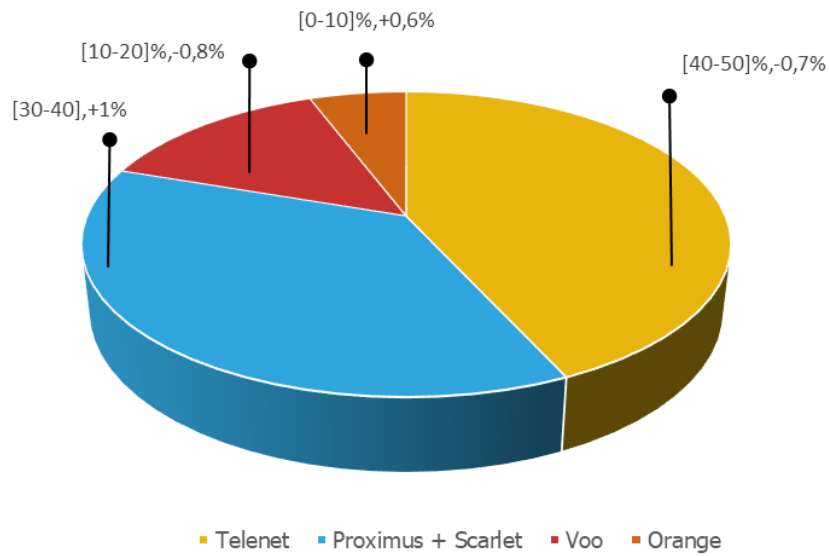
Figuur 69: Aantal tv-aansluitingen, inclusief OTT tv via app vanaf 2020 (Bron: BIPT)

93. De tv-toegangen waarbij het signaal digitaal wordt doorgegeven groeien naar een aandeel van 95% in het totaal aantal tv-toegangen: +1 procentpunt op jaarbasis. De tv-toegangen die alleen voor een analoog signaal worden gebruikt krimpen van 6% naar 5%.

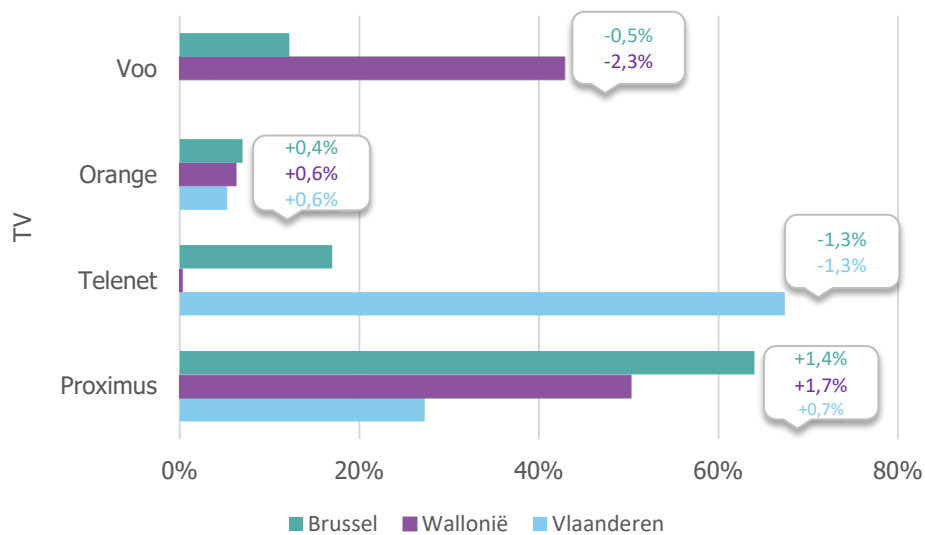
Figuur 70: Aandeel digitale tv-toegangen, in percentage (Bron: BIPT)

94. Op de nationale markt is Telenet de grootste aanbieder van tv-toegangen maar het marktaandeel van Telenet gaat voor het tweede jaar op rij achteruit (-0,7%). Proximus (inclusief Scarlet) volgt met een aandeel dat jaar-op jaar groter wordt: +1% in 2020.

Figuur 71: Marktaandeelen in volume op de tv-markt (Bron: BIPT)

95. De marktaandeelen in volume variëren per regio. Proximus speelt de grootste rol in Brussel en in Wallonië waar het in 2020 ook marktaandeel bijwint. In Vlaanderen moet Proximus Telenet laten voorgaan. In tegenstelling tot Telenet (-1,3%) breidt Proximus zijn marktaandeel in Vlaanderen wel verder uit (+0,7%).

Figuur 72: Regionale marktaandeelen tv (Bron: BIPT)

7. Migratie via easy switch

96. Sedert 1 juli 2017 is de easy switch procedure van toepassing wanneer men een operator verlaat waar men klant is voor minstens een dienst van vast internet of televisie om klant te worden bij een andere operator. De nieuwe operator (recipiëntoperator) zorgt voor de opzegging van de diensten bij de vorige operator, behalve indien de klant aangeeft dat hij zelf de diensten zal opzeggen.
97. Over het jaar 2020 is het gebruik van de easy switch procedure door residentiële klanten toegenomen van 19,7% naar 23,4% van het totaal aantal nieuwe residentiële klanten voor vaste diensten bij de Belgische telecomoperatoren. Precies 106.754 van de 455.947 acquisities voor vaste diensten zijn gebaseerd op easy switch.

*Figuur 73: Percentage van de residentiële acquisities voor vaste diensten op basis van easy switch
(Bron: BIPT)*

98. Het vergemakkelijken van de overstap van vaste operator draagt bij aan het concurrentiëler maken van de telecommarkt. In dit kader is het belangrijk dat het gebruik van de easy switch procedure verder wordt bevorderd. Na de uitvoering van een evaluatie⁵⁰ beveelt het BIPT daarom aan dat:
- operatoren Easy Switch meer zouden promoten als standaardproces om van vaste operator en van bundel te wisselen en vraagt aan de operatoren om bijkomende stappen te nemen om fouten te vermijden.
 - de gegevens die een klant bij een overstap moet bezorgen aan zijn nieuwe operator bij alle operatoren gemakkelijker terug te vinden moet zijn.

⁵⁰ BIPT-verslag betreffende de evaluatie van easy switch in 2019-2020:
<https://www.bipt.be/operators/publication/verslag-betreffende-de-evaluatie-van-easy-switch-in-20192020>